



Informacijos suvestinė

PRAŠYMO PRIIMTI PREJUDICINĮ SPRENDIMĄ SKUBOS TVARKA PROCEDŪRA IR PAGREITINTA PROCEDŪRA

Siekiant užtikrinti spartesnę bylą, kuriose to reikia, nagrinėjimą, Europos Sąjungos Teisingumo Teismo statuto¹ 23a straipsnyje numatyta:

„Procedūros reglamente gali būti numatyta pagreitinta procedūra, o prašymų priimti prejudicinius sprendimus, susijusius su laisvės, saugumo ir teisingumo erdve, atvejais – sprendimo priėmimo skubos tvarka procedūra.

Šiose procedūrose gali būti numatytas trumpesnis nei 23 straipsnyje nustatytas pareiškimų arba rašytinių pastabų pateikimo terminas ir, nukrypstant nuo 20 straipsnio ketvirtos pastraipos, – generalinio advokato išvadų nepateikimas.

Be to, sprendimo priėmimo skubos tvarka procedūroje gali būti numatyta, kad ribojama, kurioms šalims ir kitiems suinteresuotiesiems asmenims, nurodytiems 23 straipsnyje, leidžiama pateikti pareiškimus arba rašytines pastabas, o ypatingos skubos atvejais – kad praleidžiama rašytinė proceso dalis.“

Dėl pagreitintos procedūros pažymėtina, kad ji egzistuoja nuo 2000 m. ir šiandien reglamentuojama, viena vertus, Teisingumo Teismo procedūros reglamento² 105 ir paskesnių straipsnių, kiek tai susiję su prašymais priimti prejudicinį sprendimą, ir minėto Procedūros

¹ Protokolo (Nr. 3) dėl Europos Sąjungos Teisingumo Teismo Statuto, pridėto prie sutarčių, su daliniais pakeitimais, suvestinė redakcija.

² 2012 m. rugsėjo 25 d. Teisingumo Teismo procedūros reglamentas (OL L 265, 2012, p. 1) su pakeitimais, padarytais 2013 m. birželio 18 d. (OL L 173, 2013, p. 65), 2016 m. liepos 19 d. (OL L 217, 2016, p. 69) ir 2019 m. balandžio 9 d. (OL L 111, 2019, p. 73).

reglamento 133 ir paskesnių straipsnių, kiek tai susiję su tiesioginiais ieškiniais³. Pagreitinta procedūra gali būti taikoma neatsižvelgiant į proceso rūšį, kai dėl bylos pobūdžio reikia, kad ji būtų greitai išnagrinėta⁴.

Prašymą, kuriuo siekiama, kad byla būtų nagrinėjama taikant pagreitintą procedūrą, pateikia prašymą priimti prejudicinį sprendimą teikiantis teismas prašymo priimti prejudicinį sprendimą atveju, ir ieškovas arba atsakovas tiesioginio ieškinio atveju. Išklauses teisėją pranešėją, generalinį advokatą ir prireikus kitą bylos šalį, sprendimą priima Teisingumo Teismo pirmininkas. Išimties tvarka Teisingumo Teismo pirmininkas taip pat gali nuspręsti taikyti pagreitintą procedūrą *ex officio*. Iki 2019 m. sausio mėn. dėl kiekvieno prašymo taikyti pagreitintą procedūrą Teisingumo Teismo pirmininkas priimdavo sprendimą nutartimi. Tačiau šios praktikos buvo atsisakyta ir nuo 2019 m. vasario mėn. prašymo patenkinimo arba jo atmetimo motyvai trumpai nurodomi sprendime ar nutartyje, kuriais užbaigiamas procesas.

Savo ruožtu prejudicinio sprendimo priėmimo skubos tvarka procedūra yra naujesnė, nes sukurta 2008 m. kaip atsakas į išplėstą Sąjungos ir Teisingumo Teismo kompetenciją laisvės, saugumo ir teisingumo erdvės srityje. Atsižvelgiant į itin jautrų šios srities pobūdį, atrodė būtina sukurti konkrečią išimtinę procedūrą, kuri prireikus leistų apsaugoti atitinkamus interesus. Taigi, priešingai nei pagreitinta procedūra, kuri gali būti taikoma visose Sąjungos teisės srityse ir visose bylose, prejudicinio sprendimo priėmimo skubos tvarka procedūrą, kurią reglamentuoja Teisingumo Teismo procedūros reglamento 107 ir paskesni straipsniai, galima taikyti tik prašymų priimti prejudicinį sprendimą, kuriuose keliami klausimai, susiję su sritimis, patenkančiomis į Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (SESV) trečiosios dalies V antraštinės dalies, skirtos laisvės, saugumo ir teisingumo erdvei, taikymo sritį, atveju.

Sprendimą dėl to, ar patenkinti prašymą priimti prejudicinį sprendimą teikiančio teismo prašymą, kuriuo siekiama, kad byla būtų nagrinėjama taikant prejudicinio sprendimo priėmimo skubos tvarka procedūrą, priima šiuo tikslu Teisingumo Teismo paskirta kolegija, ir jame nenurodomi motyvai. Tačiau tuo atveju, kai prašymas nagrinėti bylą taikant prejudicinio sprendimo priėmimo skubos tvarka procedūrą patenkinamas, Teisingumo Teismas, priimdamas sprendimą dėl bylos esmės, dažnai pateikia prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusių teismo argumentų, dėl kurių buvo pagrįsta taikyti tokią procedūrą, santrauką. Be to, tais atvejais, kai prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nepateikia prašymo nagrinėti bylą taikant prejudicinio sprendimo priėmimo skubos tvarka procedūrą, bet iš pirmo žvilgsnio atrodo, kad tokia procedūra turi būti taikoma, Teisingumo Teismo pirmininkas gali kreiptis į kompetentingą kolegiją, kad ši išnagrinėtų, ar prašymą priimti prejudicinį sprendimą reikia nagrinėti taikant prejudicinio sprendimo priėmimo skubos tvarka procedūrą, ir tokiu atveju ji gali būti taikoma *ex officio*.

Taip pat reikia pažymėti, kad pagreitintą procedūrą ir prejudicinio sprendimo priėmimo skubos tvarka procedūrą reglamentuojančiuose dokumentuose detalai neišvardytos aplinkybės, kurioms esant taikytinos šios procedūros. Šiuo aspektu pažymėtina, kad tik SESV 267 straipsnio ketvirtoje pastraipoje aiškiai įvardyta situacija, kuriai esant Teisingumo Teismas turi priimti

3 Šiuo aspektu reikia pažymėti, kad 2015 m. kovo 4 d. Bendrojo Teismo procedūros reglamento 151 straipsnyje (OL L 105, 2015, p. 1) taip pat numatyta galimybė nagrinėti bylą taikant pagreitintą procedūrą „dėl bylos ypatingos skubos ir kitų jos aplinkybių“.

4 Naujame Teisingumo Teismo procedūros reglamente žodžių junginys „greitai“ pakeitė žodžių junginį „ypatinga skuba“, kuri buvo minima senajame Procedūros reglamente.

sprendimą „kiek galima greičiau“, būtent, kai prejudicinis klausimas kyla byloje, susijusioje su sulaikytu asmeniu. Be papildomos informacijos, šios suvestinės tikslas – pristatyti bylas, kurios atspindi konkrečius Teisingumo Teismo taikyto procesinio nagrinėjimo atvejus ir leidžia suprasti priežastis, galinčias pateisinti prejudicinio sprendimo priėmimo skubos tvarka procedūros arba pagreitintos procedūros taikymą.

I. Prejudicinio sprendimo priėmimo skubos tvarka procedūra

1. Prejudicinio sprendimo priėmimo skubos tvarka procedūros taikymo sritis

2008 m. vasario 22 d. Nutartis *Kozłowski* (C-66/08, nepaskelbta Rink., EU:C:2008:116)⁵

Šioje byloje, kuri buvo pradėta 2008 m. vasario mėn., *Oberlandesgericht Stuttgart* (Štutgarto aukštesnysis apygardos teismas, Vokietija) Teisingumo Teismo prašė nagrinėti prašymą priimti prejudicinį sprendimą taikant prejudicinio sprendimo priėmimo skubos tvarka procedūrą (toliau – PPU), remdamasis tuo, kad pagrindinėje byloje sulaikytasis asmuo Vokietijos teritorijoje turėjo būti greitai paleistas į laisvę, be to, šis asmuo galėjo būti paleistas į laisvę anksčiau laiko.

Teisingumo Teismo pirmininkas atkreipė dėmesį į tai, kad Procedūros reglamento nuostatos dėl PPU, kurias prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas prašė taikyti anksčiau laiko, turėjo įsigalioti tik 2008 m. kovo 1 d. Taigi, kadangi ši byla pradėta iki šios datos, ji negalėjo būti nagrinėjama taikant PPU. Vis dėlto Teisingumo Teismo pirmininkas nusprendė, kad, atsižvelgiant į nacionalinių teismų ir Teisingumo Teismo bendradarbiavimo koncepciją, prašymą taikyti PPU reikėjo suprasti kaip siekį iš esmės sutrumpinti šios bylos nagrinėjimo trukmę, taigi jį galima buvo laikyti prašymu taikyti pagreitintą prejudicinio sprendimo priėmimo procedūrą (toliau –PPA)⁶ (6–8 punktai).

2014 m. gegužės 6 d. Nutartis *G.* (C-181/14, EU:C:2014:740)

Ši byla susijusi su Vokietijoje asmeniui, prekiavusiam žolių mišiniu, kurių sudėtyje buvo sintetinių kanaboidų, iškelta baudžiamąja byla. Faktinių aplinkybių klostymosi laikotarpiu (2010–2011 m.) šios medžiagos nebuvo minimos Vokietijos narkotinių medžiagų įstatyme⁷, taigi *Landgericht Itzehoe* (Icehojės apygardos teismas, Vokietija) taikė prekybą vaistais reglamentuojančius teisės aktus⁸, kuriais į Vokietijos teisę buvo perkelta Direktyva 2001/83⁹. Jis nusprendė, kad prekyba šiais produktais reiškė pažeidimą, būtent įtartinų vaistų pateikimą rinkai, todėl nuteisė minėtą asmenį laisvės atėmimo bausme.

Bundesgerichtshof (Aukščiausiasis Federalinis Teismas, Vokietija), kuriam buvo pateiktas kasacinis skundas, manė, kad ginčo pagrindinėje byloje sprendimas priklausė nuo atsakymo į klausimą, ar ginčijami produktai iš tiesų gali būti laikomi „vaistais“, kaip tai suprantama pagal Direktyvą 2001/83. Taigi, jis pateikė tokį klausimą Teisingumo Teismui. Be to, jis paprašė taikyti PPU ir konkrečiai nurodė, kad jeigu Teisingumo Teismas atsakytų, jog tokie produktai nėra

5 [2008 m. liepos 17 d. Sprendimas *Kozłowski* \(C-66/08, EU:C:2008:437\)](#) buvo pristatytas 2008 m. Metiniame pranešime, p. 55.

6 Žr. šios informacijos suvestinės II dalies „Pagreitinta procedūra“ skirsnį „1.1. Prašymo priimti prejudicinį sprendimą dalyku esančios aiškintinos srities pobūdis ir jautrumas“.

7 *Betäubungsmittelgesetz* (Narkotinių medžiagų įstatymas).

8 2009 m. liepos 17 d. *Gesetz zur Änderung arzneimittelrechtlicher und anderer Vorschriften* (Prekybos vaistais įstatymas (BGBl. 2009 I, p. 1990).

9 2001 m. lapkričio 6 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2001/83/EB dėl Bendrijos kodekso, reglamentuojančio žmonėms skirtus vaistus (OL L 311, 2001, p. 67; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 13 sk., 27 t., p. 69).

vaistai, šiuo atveju atitinkamas asmuo negalėjo būti patrauktas baudžiamojon atsakomybėn, o tai reikštų, kad jis buvo neteisėtai sulaikytas.

Teisingumo Teismas nusprendė, kad nebuvo poreikio taikyti PPU dėl to, kad Direktyva 2001/83 buvo priimta remiantis EB 95 straipsniu (dabar – SESV 114 straipsnis), kuris yra SESV trečiosios dalies VII antraštinėje dalyje. PPU galima taikyti tik prašymams priimti prejudicinį sprendimą, kuriuose pateikiamas vienas ar keli klausimai, susiję su SESV trečiosios dalies V antraštinėje dalyje numatytais sritimis (8 punktas). Vis dėlto Teisingumo Teismo pirmininkas nusprendė šią bylą nagrinėti taikant PPA *ex officio*¹⁰.

2. Prejudicinio sprendimo priėmimo skubos tvarka procedūros taikymą pagrindžiančios priežastys

2.1. Tėvų ir vaikų santykių pablogėjimo pavojus

2010 m. gruodžio 22 d. Sprendimas *Aguirre Zarraga* (C-491/10 PPU, EU:C:2010:828)

Šioje byloje Ispanijos pilietis ir Vokietijos pilietė, mažametės mergaitės tėvai, Ispanijoje, kur buvo šeimos nuolatinė gyvenamoji vieta, pradėjo santuokos nutraukimo bylą. Šiomis aplinkybėmis išimtinės dukros globos teisės buvo laikinai suteiktos tėvui, nes nustatyta, kad jis turi geresnes sąlygas palaikyti vaiko ryšius su šeimos aplinka, atsižvelgiant į tai, kad motina išreiškė norą persikelti su nauju savo partneriu gyventi į Vokietiją. Vis dėlto praleidęs vasarą naujoje savo motinos gyvenamojoje vietoje vaikas nebegrįžo į Ispaniją. Tuomet tiek Ispanijoje, tiek Vokietijoje tėvų iniciatyva buvo pradėti keli procesai, atitinkamai siekiant, kad vaikas būtų grąžintas į Ispaniją, kad Vokietijoje būtų pripažinti ir vykdomi Ispanijoje priimti sprendimai, taip pat priimtas galutinis sprendimas dėl globos teisių suteikimo.

Tokiomis aplinkybėmis *Oberlandesgericht Celle* (Celės aukštesnysis apygardos teismas, Vokietija) Teisingumo Teismui pateikė kelis klausimus dėl Reglamento Nr. 2201/2003¹¹ 42 straipsnio „Vaiko sugrąžinimas“ išaiškinimo.

Teisingumo Teismas savo iniciatyva nusprendė šį prašymą priimti prejudicinį sprendimą nagrinėti taikant PPU. Šiuo aspektu Teisingumo Teismas priminė, kad pripažįsta poreikį skubiai priimti sprendimus esant vaiko išvežimo situacijoms, ypač kai vaiko atskyrimas nuo vieno iš tėvų, kuriam prieš tai buvo pripažinta vaiko globa, nors ir laikina, gali pabloginti šio vieno iš tėvų ir vaiko santykius arba jiems pakenkti ir sukelti psichinę žalą (39 punktas). Taikydamas šią jurisprudenciją nagrinėtam atvejui Teisingumo Teismas pažymėjo, kad minėtas vaikas buvo atskirtas nuo tėvo daugiau nei dvejus metus, ir dėl atstumo bei įtemptų santykių tarp tėvų egzistuoja rimta ir reali grėsmė, kad kol vyksta procesas prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teisme, tarp vaiko ir tėvo visiškai nebus jokių kontaktų. Teisingumo Teismas nusprendė, kad tokiomis aplinkybėmis taikant įprastą procesą gali būti rimtai arba net

10 Žr. šios informacijos suvestinės II dalies „Pagreitinta procedūra“ skirsnį „1.2. Prašymo priimti prejudicinį sprendimą dalyku esantis ypač didelis teisinis netikrumas“.

11 2003 m. lapkričio 27 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 2201/2003 dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų, susijusių su santuoka ir tėvų pareigomis, pripažinimo bei vykdymo, panaikinantį Reglamentą (EB) Nr. 1347/2000 (OL L 338, 2003, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 19 sk., 6 t., p. 243).

nepataisomai pakenkta tėvo ir dukros santykiams ir padarytas neigiamas poveikis jos reintegracijai į šeimos bei socialinę aplinką galimo grąžinimo į Ispaniją atveju (40 punktas).

2010 m. gruodžio 22 d. Sprendimas *Mercredi* (C-497/10 PPU, EU:C:2010:829)

Pagrindinėje byloje nagrinėtas Didžiosios Britanijos piliečio ir Prancūzijos pilietės ginčas dėl jų dukters globos. Minėtu atveju, kai vaikui buvo du mėnesiai, motina ir vaikas išvyko iš Jungtinės Karalystės (vaiko nuolatinės gyvenamosios vietos) į Reunjono salą (Prancūzija), apie tai iš anksto nepranešus tėvui. Vis dėlto šis vaiko išvežimas buvo teisėtas, nes tuo metu motina buvo vienintelis globos teises turintis asmuo. Vėliau Jungtinėje Karalystėje ir Prancūzijoje tėvai pradėjo atitinkamus procesus dėl, be kita ko, tėvų pareigų pripažinimo ir dėl vaiko nuolatinės gyvenamosios vietos nustatymo. Šiuo klausimu pažymėtina, kad nors Prancūzijos teismo sprendimas dėl šių klausimų buvo palankus motinai, *Court of Appeal (England & Wales) (Civil Division)* (Apeliacinis teismas (Anglija ir Velsas), Civilinių bylų skyrius, Jungtinė Karalystė) savo ruožtu nusprendė, kad būtina nustatyti jurisdikciją turintį teismą pagal Sąjungos teisę, o tam Teisingumo Teismas turėjo paaiškinti Reglamento Nr. 2201/2003 8 ir 10 straipsniuose nustatytus kriterijus, pagal kuriuos galima nustatyti vaiko nuolatinę gyvenamąją vietą.

Taigi minėtas nacionalinis teismas Teisingumo Teismui pateikė prašymą priimti prejudicinį sprendimą ir kartu prašė taikyti PPU. Tokį prašymą jis motyvavo tuo, kad, nenustačius kompetentingo teismo, negali būti nagrinėjami tėvo pateikti prašymai priimti nutartį, pagal kurią jam būtų leista bendrauti su savo vaiku. Pabrėžęs, kad ši byla susijusi su metų ir keturių mėnesių vaiku, kuris daugiau kaip metus atskirtas nuo tėvo, Teisingumo Teismas nusprendė taikyti PPU. Teisingumo Teismas nurodė, kad, atsižvelgiant į tai, jog šio vaiko amžius labai svarbus jo raidai, tokia besitęsianti padėtis ir tai, kad tarp tėvo ir vaiko gyvenamųjų vietų yra didelis atstumas, gali rimtai pakenkti būsimiems vaiko ir tėvo santykiams (39 punktas).

2012 m. balandžio 26 d. Sprendimas *Health Service Executive* (C-92/12 PPU, EU:C:2012:255)¹²

Šioje byloje *High Court* (Aukštasis teismas (Airija)), į kurį kreipėsi Airijoje už vaikus atsakinga valdžios institucija, nurodė Airijos pilietybę turintį vaiką apgyvendinti uždaroje Jungtinės Karalystės, t. y. šio vaiko motinos gyvenamosios vietos valstybės, globos institucijoje. Nagrinėtu atveju sveikatos specialistai nustatė, kad saugumo požiūriu Airijoje nebuvo jokios institucijos, kuri galėtų patenkinti specifinius šio vaiko poreikius.

Prieš nuspręsdamas, ar palikti vaiką konkrečioje institucijoje, *High Court* kreipėsi į Teisingumo Teismą su klausimu, ar jo priimtas sprendimas patenka į Reglamento Nr. 2201/2003 taikymo sritį ir ar prieš pradėdant minėto sprendimo vykdymą prašomojoje valstybėje narėje jis toje valstybėje narėje turi būti pripažintas ir paskelbtas vykdytinu.

Nacionalinis teismas taip pat prašė taikyti PPU ir Teisingumo Teismas šį prašymą patenkino. Šiuo aspektu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nurodė, kad, pirma, vaikas prieš

¹² Šis sprendimas buvo pristatytas 2012 m. Metiniame pranešime, p. 26 ir 27.

jo valią apsaugos tikslais buvo laikomas uždaroje globos institucijoje. Antra, jis pabrėžė, kad jo paties kompetencija priklauso nuo galimybės taikyti pagrindinėje byloje Reglamentą Nr. 2201/2003 ir atitinkamai nuo atsakymo į pateiktus prejudicinius klausimus. Be to, atsakydamas į Teisingumo Teismo prašymą pateikti paaiškinimą¹³ prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nurodė, kad vaiko situacija taip pat reikalauja skubių priemonių. Iš tiesų vaikas turėjo greitai sulaukti pilnametystės ir tuomet nebepriklausytų to teismo jurisdikcijai. Taip pat jo būklė reikalavo trumpam laikui įkurdinti jį uždaroje globos institucijoje ir taikyti ribotos ir laipsniškai didinamos laisvės programą, siekiant leisti įkurdinti jį jo šeimoje Anglijoje (49 punktas).

2018 m. balandžio 10 d. Nutartis CV (C-85/18 PPU, EU:C:2018:220)

Pagrindinėje byloje ginčas kilo tarp Portugalijoje gyvenančių Rumunijos piliečių dėl jų vaiko gyvenamosios vietos nustatymo ir išlaikymo priteisimo. Porai pradėjus gyventi skyrium ir motinai išsikrausčius iš bendro būsto, vaikas liko gyventi su tėvu. Tačiau paskui, kai motina pateikė prašymą pripažinti jai vaiko globos teises, tėvas išvyko į Rumuniją ir kartu išsivežė vaiką. Rumunijos teismai, į kuriuos kreipėsi motina (kuriai per tą laiką buvo patikėta laikinoji globa) nurodė grąžinti vaiką į Portugaliją, remdamiesi tuo, kad jis buvo neteisėtai išvežtas. Nepaisant to, tėvas taip pat *Judeătoria Oradea* (Oradios pirmosios instancijos teismas, Rumunija) pateikė prašymą, kad vaiko gyvenamoji būtų nustatyta jo nuolatinėje gyvenamojoje vietoje Rumunijoje ir kad iš motinos būtų priteistas išlaikymas.

Nurodytas nacionalinis teismas pažymėjo, kad visų pirma jam reikia nuspręsti dėl jurisdikcijos nebuvimu grindžiamo prieštaravimo, kuriuo šioje byloje rėmėsi motina, ir kad dėl to reikėjo, jog Teisingumo Teismas patikslintų Reglamento Nr. 2201/2003 8 straipsnio 1 dalyje vartojamą sąvoką „nuolatinė gyvenamoji vieta“.

Teisingumo Teismas savo iniciatyva nusprendė šį prašymą priimti prejudicinį sprendimą nagrinėti taikant PPU. Šiuo aspektu jis priminė, kad pripažįsta poreikį skubiai priimti sprendimus esant vaiko išvežimo situacijoms, ypač kai vaiko atskyrimas nuo vieno iš tėvų gali pabloginti jų santykius arba pakenkti esamiems arba būsimiems santykiams ir sukelti nepataisomą žalą (30 punktas). Taikydamas šią jurisprudenciją nagrinėjamu atveju Teisingumo Teismas nurodė, kad septynerių metų vaikas jau beveik dvejus metus gyveno su tėvu Rumunijoje ir buvo atskirtas nuo motinos, kuri gyveno Portugalijoje ir su kuria palaikė ryšį tik kartą per mėnesį telefonu. Teisingumo Teismas nusprendė, kad tokiomis aplinkybėmis, atsižvelgiant į tai, kad vaikas yra tokio amžiaus, kai labai svarbus jo lavinimas, užsitęsusi situacija galėtų labai arba net nepataisomai pakenkti jo santykiams su motina. Be to, kadangi šio vaiko socialinė ir šeimatinė integracija jo dabartinės gyvenamosios vietos valstybėje narėje jau labai pažengusi, užsitęsusi padėtis gali dar labiau sutrikdyti jo integraciją į šeimines ir socialines aplinkas galimo grąžinimo į Portugaliją atveju (31 ir 32 punktai).

2.2. Laisvės atėmimas

¹³ Prašymas, pateiktas remiantis Teisingumo Teismo procedūros reglamento 104 straipsnio 5 dalimi (dabar, po 2012 m. rugsėjo 25 d., – šio reglamento 101 straipsnio 1 dalis).

2009 m. lapkričio 30 d. Sprendimas (didžioji kolegija) Kadzoev (C-357/09 PPU, EU:C:2009:741)

Asmuo, neturintis asmens dokumentų ir teigiantis gimęs Čečėnijoje, buvo Bulgarijos valdžios institucijų suimtas ir patalpintas į specialų laikinojo užsieniečių apgyvendinimo centrą, kol bus įgyvendinta dėl jo priimta priemonė – nugabenimas iki valstybės sienos. Tačiau tam, kad būtų galima įvykdyti tokią priemonę, jam turėjo būti išduoti užsienio kelionės dokumentai. Vis dėlto praėjus trejiems metams šie dokumentai dar nebuvo gauti. Be to, asmuo pateikė prieglobsčio prašymus, taip pat – prašymus pakeisti sulaikymą švelnesne priemone; visi prašymai buvo atmesti.

Tokiomis aplinkybėmis už minėtą laikinojo apgyvendinimo centrą atsakingas administracijos direktorius kreipėsi į *Administrativen sad Sofia-grad* (Sofijos administracinis teismas, Bulgarija), kad šis *ex officio* priimtų sprendimą dėl veiksmų, kurių turės būti imtasi dėl sulaikymo. Minėtas teismas nurodė, kad, pirma, padarius Bulgarijos užsieniečių įstatymo¹⁴ pakeitimus, skirtus perkelti į vidaus teisę Direktyvai 2008/115¹⁵, laikymas laikinajame apgyvendinimo centre nebuvo ribojamas jokių terminų. Antra, jis konstatavo, kad nenumatyta jokia pereinamojo laikotarpio taisyklė, kuri reglamentuotų situacijas, kai sprendimai dėl sulaikymo priimti iki minėtų pakeitimų. Todėl jis nusprendė kreiptis į Teisingumo Teismą dėl Direktyvos 2008/115 15 straipsnio 4–6 dalių išaiškinimo.

Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas taip pat prašė taikyti PPU, kartu nurodydamas, kad šioje byloje keliamas klausimas dėl to, ar suinteresuotasis asmuo turi būti toliau laikomas apgyvendinimo centre, ar turi būti paleistas. Šiuo klausimu, jei būtų pripažinta, kad, kiek tai susiję su juo, nėra „pagrįstos tikimybės išsiųsti“, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 2008/115 15 straipsnio 4 dalį, egzistuoja galimybė pagal šią nuostatą nurodyti jį nedelsiant paleisti (29 ir 32 punktai). Atsižvelgdamas į tai, kas išdėstyta, Teisingumo Teismas nusprendė patenkinti prašymą taikyti PPU.

2016 m. kovo 17 d. Sprendimas Mirza (C-695/15 PPU, EU:C:2016:188)¹⁶

Pakistano pilietis atvyko iš Serbijos į Vengrijos teritoriją ir šioje valstybėje narėje pateikė pirmą tarptautinės apsaugos prašymą. Tačiau kadangi šis asmuo išvyko iš Vengrijos valdžios institucijų jam paskirtos gyvenamosios vietos, jo prašymo nagrinėjimas buvo nutrauktas, remiantis tuo, kad toks prašymas buvo netiesiogiai atsiimtas. Vėliau jis buvo sulaikytas Čekijoje ir Čekijos valdžios institucijų prašymu Vengrijos atsiimtas laikantis Reglamente Nr. 604/2013¹⁷ (toliau – Reglamentas „Dublinas III“) numatytos procedūros. Tuomet suinteresuotasis asmuo pateikė antrą tarptautinės apsaugos Vengrijoje prašymą ir per šio prašymo nagrinėjimo procedūrą jis buvo laikomas suimtas. Minėtas prašymas buvo atmestas kaip nepriimtinas dėl to, kad konkrečiu

14 *Zakon za chuzhdentsite v Republika Balgaria* (Bulgarijos užsieniečių įstatymas; 1998 m., DV Nr. 36), su 2009 m. gegužės 15 d. pakeitimais.

15 2008 m. gruodžio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2008/115/EB dėl bendrų nelegaliai esančių trečiųjų šalių piliečių grąžinimo standartų ir tvarkos valstybėse narėse (OL L 348, 2008 p. 98).

16 Šis sprendimas buvo pristatytas 2016 m. Metiniame pranešime, p. 37.

17 2013 m. birželio 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 604/2013, kuriuo išdėstomi valstybės narės, atsakingos už trečiosios šalies piliečio arba asmens be pilietybės vienoje iš valstybių narių pateikto tarptautinės apsaugos prašymo nagrinėjimą, nustatymo kriterijai ir mechanizmai (OL L 180, 2013, p. 31).

atveju Serbija turėjo būti laikoma saugia trečiąja šalimi. Tuo remiantis nurodyta taikyti šio piliečio grąžinimo ir išsiuntimo priemones.

Tokiomis aplinkybėmis *Debreceni közigazgatási és munkaügyi bíróság* (Debreceno administracinių ir darbo bylų teismas), į kurį kreiptasi su skundu dėl sprendimo atmesti antrąjį tarptautinės apsaugos prašymą, nusprendė pateikti Teisingumo Teismui klausimus dėl sąlygų, kuriomis valstybė narė gali numatyti išsiųsti tarptautinės apsaugos prašytoją į saugią trečiąją šalį pagal Reglamento „Dublinas III“ 3 straipsnio 3 dalį, nenagrinėdama jo prašymo iš esmės.

Minėtas teismas taip pat prašė taikyti PPU, pabrėždamas, kad iki 2016 m. sausio 1 d. suinteresuotajam asmeniui buvo skirtas suėmimas. Be to, atsakydamas į Teisingumo Teismo prašymą, minėtas nacionalinis teismas nurodė, kad suėmimo priemonės taikymas pratęstas iki galutinio sprendimo dėl tarptautinės minėto asmens apsaugos prašymo priėmimo dienos arba, jei toks sprendimas nebūtų priimtas iki 2016 m. kovo 1 d., – iki pastarosios datos. Tačiau, kaip nurodė prašymą priimti prejudicinį sprendimą patekęs teismas, po 2016 m. kovo 1 d. sulaikymo priemonės taikymas galėjo būti dar kartą pratęstas 60-čiai dienų, neviršijant bendro 6 mėnesių sulaikymo termino.

Teisingumo Teismas priminė savo jurisprudenciją, pagal kurią svarbu atsižvelgti į tai, kad laisvė iš atitinkamo asmens yra atimta ir kad tolesnis jo suėmimas priklauso nuo pagrindinės bylos baigties. Be to, jis pabrėžė, kad šio asmens padėtį reikia vertinti tą dieną, kai nagrinėjamas prašymas taikyti PPU (34 punktas). Taikydamas šią jurisprudenciją konkrečiu atveju Teisingumo Teismas pažymėjo, kad šioje byloje įvykdyti atitinkami kriterijai. Iš tiesų suinteresuotojo asmens tolesnis sulaikymas priklauso nuo pagrindinės bylos, kurioje nagrinėjamas jo tarptautinės apsaugos prašymo atmetimo teisėtumas, baigties (35 punktas). Todėl Teisingumo Teismas patenkino prašymą taikyti PPU.

2016 m. birželio 1 d. Sprendimas *Bob-Dogi* (C-241/15, EU:C:2016:385)¹⁸

Siekdamas pradėti baudžiamąjį procesą Vengrijos teismas išdavė Europos arešto orderį dėl Rumunijos piliečio. Vėliau suinteresuotasis asmuo buvo sulaikytas Rumunijoje ir pristatytas į *Curtea de Apel Cluj* (Klužo apeliacinis teismas, Rumunija), turėjusį priimti sprendimą dėl galimo šio asmens suėmimo ir perdavimo Vengrijos teisminėms institucijoms. Šiomis aplinkybėmis minėtas teismas nurodė nedelsiant jį paleisti, tačiau paskyrė teisminės kontrolės priemonę.

Šis teismas, keldamas klausimą dėl Pagrindų sprendimo 2002/584¹⁹ 8 straipsnio 1 dalies c punkto išaiškinimo, konkrečiau kalbant, dėl pasekmių, kurias lemia nacionalinio arešto orderio nebuvimas, nusprendė pateikti Teisingumo Teismui prašymą priimti prejudicinį sprendimą.

Jis taip pat prašė taikyti PPU, pabrėždamas, kad nors šiuo metu suinteresuotasis asmuo nėra įkalintas, jam taikoma teisminės kontrolės priemonė, kuri apriboja jo asmeninę laisvę. Teisingumo Teismas nusprendė, kad tokiomis aplinkybėmis šis prašymas netenkintinas. Vis dėlto

¹⁸ Šis sprendimas buvo pristatytas 2016 m. Metiniame pranešime, p. 45 ir 46.

¹⁹ 2002 m. birželio 13 d. Tarybos pagrindų sprendimas 2002/584/TVR dėl Europos arešto orderio ir perdavimo tarp valstybių narių tvarkos ir kai kurių valstybių narių pareiškimai dėl pagrindų sprendimo priėmimo (OL L 190, 2002, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 19 sk., 6 t., p. 34), iš dalies pakeistas 2009 m. vasario 26 d. Tarybos pamatiniu sprendimu 2009/299/TVR (OL L 81, 2009, p. 24)..

pagal Procedūros reglamento 53 straipsnio 3 dalį Teisingumo Teismo pirmininkas nusprendė, kad ši byla bus nagrinėjama pirmenybės tvarka (27–29 punktai).

2018 m. liepos 25 d. Sprendimas (didžioji kolegija) *Minister for Justice and Equality (Teismų sistemos trūkumai)* (C-216/18 PPU, EU:C:2018:586)²⁰

Po to, kai Lenkijos teismai išdavė kelis Europos arešto orderius, asmuo, dėl kurio išduoti minėti orderiai, buvo sulaikytas Airijoje ir įkalintas, kol bus priimtas sprendimas dėl jo perdavimo minėtiems teismams. Dėl to jis buvo pristatytas į *High Court* (Aukštasis teismas, Airija), kurį informavo, kad nesutinka būti perduotas, nes dėl tokio perdavimo kiltų realus teisingumo paneigimo pavojus dėl pastarojo laiko Lenkijos teismų sistemos reformos.

Tokiomis aplinkybėmis *High Court* kilo klausimų dėl šių teisės aktų reformų padarinių, į kuriuos atsižvelgusi 2017 m. gruodžio 20 d. Komisija pateikė pagrįstą pasiūlymą, kuriame ragino Tarybą remiantis ESS 7 straipsnio 1 dalimi konstatuoti, kad egzistuoja aiškus pavojus, jog Lenkijos Respublika gali šiurkščiai pažeisti teisinės valstybės principą²¹. Atitinkamai jis pateikė Teisingumo Teismui kelis klausimus dėl veiksmų, kurių turi imtis vykdančioji institucija pagal Pagrindų sprendimo 2002/584 1 straipsnio 3 dalį, kilus aiškiam pavojui, kad bus pažeista teisė į tai, kad būtų nagrinėtų nepriklausomas teismas, ir šį pažeidimą lemia sisteminiai ar bendri išduodančiosios valstybės narės teisminės valdžios nepriklausomumo trūkumai.

Šis teismas taip pat prašė nagrinėti prašymą priimti prejudicinį sprendimą taikant PPU. Kalbant apie skubos kriterijų, pažymėtina, kad Teisingumo Teismas, prieš taikydamas jį konkrečiu atveju, priminė savo suformuotą jurisprudenciją. Šiuo klausimu jis pabrėžė, kad suinteresuotasis asmuo buvo sulaikytas ir kad tolesnis jo laikymas laisvės atėmimo įstaigoje priklausė nuo pagrindinės bylos baigties, nes laisvės atėmimo priemonė buvo nustatyta vykdam Europos arešto orderius (29 ir 30 punktai).

2019 m. vasario 12 d. Sprendimas *TC* (C-492/18 PPU, EU:C:2019:108)

Remiantis Jungtinės Karalystės kompetentingų institucijų išduotu Europos arešto orderiu, Didžiosios Britanijos pilietis buvo sulaikytas ir suimtas Nyderlanduose. Nuo tos dienos buvo pradėtas skaičiuoti Pagrindų sprendimo 2002/584 17 straipsnio 3 dalyje nustatytas 60 dienų terminas, per kurį turėjo būti priimtas sprendimas dėl Europos arešto orderio vykdymo. Prieš pat to termino pabaigą *rechtbank Amsterdam* (Amsterdamo apylinkės teismas, Nyderlandai) pagal minėto pagrindų sprendimo 17 straipsnio 4 dalį nurodė jį pratęsti 30 dienų laikotarpiui ir palikti suinteresuotąjį asmenį toliau suimtą. Tačiau vėliau šis teismas nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą neribotam laikui, kol Teisingumo Teismas pateiks atsakymą į prašymą priimti prejudicinį sprendimą byloje *RO* (C-327/18 PPU)²². Paraleliai, praėjus 90 d. nuo sulaikymo momento, Didžiosios Britanijos pilietis paprašė sustabdyti jo suėmimo taikymą.

20 Šis sprendimas buvo pristatytas 2018 m. Metiniame pranešime, p. 69 ir 70.

21 2017 m. gruodžio 20 d. Komisijos pagrįstas pasiūlymas, pateiktas pagal Europos Sąjungos sutarties 7 straipsnio 1 dalį dėl teisinės valstybės principo Lenkijoje (COM (2017) 835 final).

22 Šioje byloje priimtas [2018 m. rugsėjo 19 d. Sprendimas *RO* \(C-327/18 PPU, EU:C:2018:733\)](#).

Tokiomis aplinkybėmis *rechtbank Amsterdam* kilo klausimas, ar pagal Pagrindų sprendimą 2002/584 ir Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos (toliau – Chartija) 6 straipsnį, kuriame nustatyta teisė į laisvę ir saugumą, suinteresuotasis asmuo toliau turėjo būti laikomas suimtas. Pagal nurodytus nacionalinės teisės aktus²³ toks asmuo turi būti paleistas į laisvę praėjus 90 dienų nuo jo sulaikymo momento. Vis dėlto šie teisės aktai buvo aiškinami taip, kad pagal juos leidžiama asmenį toliau laikyti suimtą, jeigu vykdančioji teisminė institucija nusprendžia kreiptis į Teisingumo Teismą su prašymu priimti prejudicinį sprendimą arba sulaukti atsakymo į kitos vykdančiosios teisminės institucijos prašymą priimti prejudicinį sprendimą. Taigi abiem šiais atvejais turi būti laikoma, kad 90 dienų terminas yra sustabdytas.

Rechtbank Amsterdam prašė prašymą priimti prejudicinį sprendimą nagrinėti taikant PPU, nuroydamas, kad suinteresuotasis asmuo buvo laikomas suimtas Nyderlanduose remiantis tik Europos arešto orderiu ir kad minėtas teismas negalėjo priimti sprendimo dėl prašymo sustabdyti tokios priemonės taikymą, kol Teisingumo Teismas nepriėmė sprendimo dėl minėto prašymo priimti prejudicinį sprendimą. Teisingumo Teismas priminė savo suformuotą jurisprudenciją, pagal kurią svarbu atsižvelgti į tai, kad laisvė iš atitinkamo asmens yra atimta, kad tolesnis jo suėmimas priklauso nuo pagrindinės bylos baigties ir kad atitinkamo asmens padėtį reikia vertinti tą dieną, kurią nagrinėjamas prašymas priimti prejudicinį sprendimą taikant PPU. Konkrečiu atveju Teisingumo Teismas nusprendė, kad yra įvykdyti atitinkami kriterijai, taigi taikytina PPU (30 ir 31 punktai).

Vis dėlto vėliau *rechtbank Amsterdam* Teisingumo Teismą informavo, kad jis nusprendė tam tikromis sąlygomis sustabdyti ginčytos suėmimo priemonės taikymą, kol bus priimtas sprendimas dėl jo perdavimo Jungtinei Karalystei. Iš tiesų jo skaičiavimais 90 dienų terminas buvo suėjęs, net atsižvelgiant į laikotarpį, per kurį šis terminas buvo sustabdytas. Tokiomis aplinkybėmis Teisingumo Teismas nusprendė, kad nebeliko skubos, todėl nebeliko pagrindo nagrinėti bylą taikant PPU.

2.3. Pagrindinių teisių pažeidimo pavojus

2017 m. vasario 16 d. Sprendimas C. K. ir kt. (C-578/16 PPU, EU:C:2017:127)

Nagrinėtu atveju prieš pateikdami prieglobsčio prašymus Slovėnijos Respublikoje Sirijos pilietė ir Egipto pilietis atvyko į Europos Sąjungos teritoriją, turėdami Kroatijos Respublikos išduotą vizą. Tuomet Slovėnijos valdžios institucijos pateikė Kroatijos valdžios institucijoms prašymą perimti šiuos asmenims savo žinion, nes pagal Reglamentą „Dublinas III“ Kroatijos Respublika buvo už jų prieglobsčio prašymų nagrinėjimą atsakinga valstybė narė. Šį prašymą Kroatijos Respublika patenkino. Tačiau, kadangi Sirijos pilietė buvo nėščia, perdavimas turėjo būti atidėtas iki vaiko gimimo. Vėliau suinteresuotieji asmenys pareiškė prieštaravimą dėl jų perdavimo, remdamiesi tuo, kad, pirma, jis turės neigiamų pasekmių Sirijos pilietės sveikatos būklei, kurios gali neigiamai paveikti ir naujagimio gerovę, ir, antra, aplinkybe, kad jie patyrė rasistinio pobūdžio smurtą Kroatijoje. Sprendimas dėl perdavimo pirmiausia buvo panaikintas pirmojoje instancijoje, bet vėliau jį paliko galioti *Vrhovno sodišče* (Aukščiausiasis Teismas, Slovėnija). Tačiau *Ustavno sodišče*

23 *Overleveringswet* (Įstatymas dėl perdavimo) (Stb. 2004, Nr. 195).

(Konstitucinis Teismas, Slovėnija), į kurį kreipėsi suinteresuotieji asmenys, panaikino minėto teismo sprendimą ir grąžino jam bylą.

Tokiomis aplinkybėmis *Vrhovno sodišče* paprašė Teisingumo Teismo pateikti patikslinimų dėl Reglamento „Dublinas III“ 17 straipsnyje numatytos diskrecinės išlygos, pagal kurią išimties tvarka valstybei narei leidžiama nagrinėti jai pateiktą tarptautinės apsaugos prašymą, net jeigu pagal minėtame reglamente nustatytus kriterijus ji nėra įpareigota to daryti.

Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas taip pat prašė taikyti PPU, nurodydamas, kad, atsižvelgiant į Sirijos pilietės sveikatos būklę, klausimą dėl jos statuso reikia išspręsti kuo greičiau. Šiuo aspektu Teisingumo Teismas nurodė, kad neatmestina galimybė, jog pareiškėjai galėjo būti perduoti Kroatijai iki įprasto proceso dėl prejudicinio sprendimo priėmimo pabaigos. Gavęs prašymą pateikti paaiškinimą²⁴ prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pažymėjo, kad nors pirmosios instancijos teismas nurodė sustabdyti sprendimo dėl suinteresuotųjų asmenų perdavimo vykdymą, per tuo metu vykusį nacionalinį procesą nebuvo taikoma jokia laikina šio sprendimo vykdymą sustabdanti apsaugos priemonė (49 ir 50 punktai). Todėl Teisingumo Teismas patenkino prašymą taikyti PPU.

2017 m. kovo 7 d. Sprendimas (didžioji kolegija) *X ir X (C-638/16 PPU, EU:C:2017:173)*²⁵

Sutuoktinių pora (Sirijos piliečiai) ir jų trys vaikai, gyvenantys Sirijoje, prieš grįždami į Siriją pagal Reglamento Nr. 810/2009²⁶ (vadinamasis „Vizų kodeksas“) 25 straipsnio 1 dalį pateikė Belgijos ambasadai Libane prašymus išduoti humanitarines vizas. Šiais prašymais siekta gauti riboto teritorinio galiojimo vizas, kad šeima galėtų išvykti iš Sirijos ir vėliau pateikti prieglobsčio prašymą Belgijoje. Pareiškėjai nurodė, kad vienas iš jų buvo pagrobtas teroristų grupės, kankintas ir vėliau paleistas už išpirką. Apskritai jie atkreipė dėmesį į prastėjančią saugumo padėtį Sirijoje ir tai, kad jie gali būti persekiojami dėl priklausymo krikščionių ortodoksų bendruomenei. Jų prašymai buvo atmesti, remiantis, be kita ko, tuo, kad jie ketino būti Belgijoje ilgiau nei 90 dienų ir kad Belgijos diplomatinės atstovybės nėra valdžios institucijos, kurioms užsienietis gali pateikti prieglobsčio prašymą.

Conseil du contentieux des étrangers (Užsieniečių bylų taryba, Belgija), gavusi skundą dėl tokio prašymo atmetimo, kėlė klausimą dėl valstybėms narėms šiuo aspektu paliktos diskrecijos apimties, be kita ko, atsižvelgiant į pareigas, išplaukiančias iš Chartijos, konkrečiai iš jos 4 straipsnio (kankinimo ir nežmoniško ar žeminančio elgesio arba baudimo uždraudimas) ir 18 straipsnio (teisė į prieglobstį). Ji Teisingumo Teismui pateikė kelis prejudicinius klausimus.

Conseil du contentieux des étrangers taip pat prašė nagrinėti bylą taikant PPU. Šiuo tikslu ji rėmėsi dramatiška ginkluoto konflikto Sirijoje situacija, tuo, kad pareiškėjai turi mažamečių vaikų, kad jie itin pažeidžiami, nes priklauso krikščionių ortodoksų bendruomenei, ir aplinkybe, jog į ją buvo kreiptasi prašant sustabdyti sprendimų vykdymą taikant ypatingos skubos procedūrą. Šiuo

24 Pagal Teisingumo Teismo procedūros reglamento 101 straipsnio 1 dalį pateiktas prašymas.

25 Šis sprendimas buvo pristatytas 2017 m. Metiniame pranešime, p. 42.

26 2009 m. liepos 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 810/2009, nustatantis Bendrijos vizų kodeksą (Vizų kodeksas) (OL L 243, 2009, p. 1 ir klaidų ištaisymas OL L 154, 2013, p. 10), su pakeitimais, padarytais 2013 m. birželio 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos Reglamentu (ES) Nr. 610/2013 (OL C 182, 2013, p. 1).

klausimu ji patikslino, kad pateikus šį prašymą priimti prejudicinį sprendimą pagrindinės bylos nagrinėjimas buvo sustabdytas (30 ir 31 punktai).

Teisingumo Teismas patenkino prašymą taikyti PPU. Šiuo tikslu jis pabrėžė, kad bent jau prašymo taikyti PPU nagrinėjimo dieną egzistavo reali galimybė, kad pareiškėjai gali patirti nežmonišką ar jų orumą žeminantį elgesį. Teisingumo Teismo nuomone, ši aplinkybė turi būti laikoma skubos veiksniu, pateisinančiu PPU taikymą (33 punktas).

2018 m. rugsėjo 27 d. Nutartis FR (C-422/18 PPU, nepaskelbta Rink., EU:C:2018:784)

Nigerijos pilietis pateikė prieglobsčio prašymą Italijoje. Šiame prašyme jis nurodė, kad buvo priverstas palikti savo kilmės šalį, nes nacionalinės valdžios institucijos išsiaiškino, kad jis turėjo homoseksualius santykius, todėl jam kilo pavojus būti sulaikytam ir suimtam. Kompetentingai institucijai atmetus jo prašymą suteikti prieglobstį ir *Tribunale di Milano* (Milano apylinkės teismas, Italija) patvirtinus tokį atmetimą, Nigerijos pilietis, pirma, pateikė apeliacinį skundą ir, antra, pateikė *Tribunale di Milano* prašymą taikyti laikinąsias apsaugos priemones, kurios užtikrintų minėto teismo sprendimo vykdymo sustabdymą. Pagal nacionalinės teisės aktus²⁷ minėtas teismas turi priimti sprendimą dėl tokio prašymo ir įvertinti, ar dėl jo sprendimo pateikto apeliacinio skundo pagrindai yra pagrįsti, ar ne, o ne tai, ar šio sprendimo vykdymas lemtų rimtos ir nepataisomos žalos kilimo tokį prašymą pateikusiam asmeniui pavojų.

Tribunale di Milano kreipėsi į Teisingumo Teismą, prašydamas nustatyti, ar tokios nacionalinės teisės nuostatos suderinamos su Direktyvos 2013/32²⁸ nuostatomis, siejamomis su Chartijos 47 straipsniu, kuris užtikrina teisę į veiksmingą teisinę gynybą.

Šis teismas taip pat prašė taikyti PPU. Šiuo aspektu jis nurodė, kad pareiškėjas turėjo nedelsdamas išvykti iš Italijos teritorijos ir bet kuriuo momentu galėjo būti išsiųstas į Nigeriją, kur jam iš tiesų grėsė mirties bausmė arba jis galėjo patirti kankinimų ar kitokį nežmonišką ar žeminantį elgesį arba galėjo būti taip baudžiamas. Be to, prašymą priimt prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pabrėžė, kad Teisingumo Teismo atsakymas į pateiktą klausimą gali turėti lemiamą reikšmę nustatant, ar pareiškėjas gali likti Italijos teritorijoje, kol bus priimtas sprendimas byloje, pradėtoje gavus jo apeliacinį skundą (24 ir 25 punktai). Šiomis aplinkybėmis Teisingumo Teismas pabrėžė, kad negalima atmesti tikimybės, jog pareiškėjas bus išsiųstas į Nigeriją dar nepasibaigus įprastam procesui dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą, ir tuo remdamasis nusprendė patenkinti prašymą taikyti PPU (27 punktas).

27 2008 m. sausio 25 d. *Decreto legislativo n. 25 – Attuazione della direttiva 2005/85/CE recante norme minime per le procedure applicate negli Stati membri ai fini del riconoscimento e della revoca dello status di rifugiato* (Įstatyminis dekretas Nr. 25, įgyvendinantis Direktyvą 2005/85/EB, nustatančią būtiniausius reikalavimus dėl pabėgėlio statuso suteikimo ir panaikinimo tvarkos valstybėse narėse (GURI, Nr. 40, 2008 m. vasario 16 d.), iš dalies pakeistas 2017 m. vasario 17 d. *decreto-legge n.13 – Disposizioni urgenti per l'accelerazione dei procedimenti in materia di protezione internazionale, nonche' per il contrasto dell'immigrazione illegale* (Dekretas-įstatymas Nr. 13 dėl skubių priemonių, skirtų pagreitinti tarptautinės apsaugos procedūrai ir kovoti su nelegalia imigracija) (GURI, Nr. 40, 2017 m. vasario 17 d.), tapęs įstatymu (su pakeitimais) pagal 2017 m. balandžio 13 d. Įstatymą Nr. 46.

28 2013 m. birželio 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2013/32/ES dėl tarptautinės apsaugos suteikimo ir panaikinimo bendros tvarkos (OL C 180, 2013, p. 60).

2018 m. spalio 17 d. Sprendimas UD (C-393/18 PPU, EU:C:2018:835)

Po to, kai sudarė santuoką su Jungtinės Karalystės piliečiu, Bangladešo pilietei buvo išduota viza, leidžianti jai apsigyventi Jungtinėje Karalystėje. Vėliau pora per Bangladešo pilietės nėštumo laikotarpį atvyko į Bangladešą. Čia gimė jų dukra, kuri niekada nebuvo nuvykusi į Jungtinę Karalystę; į Jungtinę Karalystę tėvas grįžo vienas. Motinos teigimu, dukros tėvas ją apgavo, siekdamas, kad ji pagimdytų trečiojoje šalyje, ir darė jai spaudimą, kad ji ten liktų gyventi su vaiku be dujų, elektros, geriamojo vandens ir be jokių pajamų bendruomenėje, kurioje ji smerkiama. Motina pateikė ieškinį *High Court of Justice (England & Wales), Family Division*, (Aukštasis Teisingumo Teismas (Anglija ir Velsas), Šeimos bylų skyrius, Jungtinė Karalystė), siekdama, kad vaikui būtų suteikta to teismo apsauga ir kad būtų nutarta grąžinti ją ir vaiką į Jungtinę Karalystę.

Visų pirma minėtas teismas nusprendė, kad būtina išnagrinėti klausimą dėl jo jurisdikcijos priimti sprendimą dėl vaiko, o tai reiškė, kad reikia nustatyti, ar vaikas gali būti laikomas turinčiu nuolatinę gyvenamąją vietą, kaip ji suprantama pagal Reglamento Nr. 2201/2003 8 straipsnio 1 dalį, Jungtinėje Karalystėje, net jei niekada nesilankė toje valstybėje narėje. Be to, minėtas teismas kėlė klausimą, ar bylos aplinkybės, visų pirma tėvo elgesys ir motinos ar vaiko pagrindinių teisių pažeidimas, turi įtakos sąvokai „nuolatinė gyvenamoji vieta“.

Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas taip pat prašė nagrinėti prašymą priimti prejudicinį sprendimą taikant PPU. Teisingumo Teismas šį prašymą patenkino. Šiuo klausimu Teisingumo Teismas visų pirma nurodė, kad tuo atveju, jeigu būtų nustatyta tėvo prievarta prieš motiną, dabartinei vaiko gerovei būtų labai pakenkta. Bet koks vėlavimas priimant teismo sprendimus dėl vaiko lemtų, kad esama padėtis išliktų, ir taip būtų stipriai arba net nepataisomai pakenkta vaiko raidai. Toliau Teisingumo Teismas nurodė, kad galimo grįžimo į Jungtinę Karalystę atveju toks vėlavimas taip pat galėtų pakenkti vaiko integracijai į naują šeiminių ir socialinę aplinką. Galiausiai Teisingumo Teismas pabrėžė, kad dėl vaiko itin jauno amžiaus (vieni metai ir du mėnesiai sprendimo dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą priėmimo dieną) jo lavinimas ir raida ypač pažeidžiami (26 ir 27 punktai).

II. Pagreitinta procedūra

1. Pagreitintos procedūros taikymą pagrindžiančios priežastys

1.1. Prašymo priimti prejudicinį sprendimą dalyku esančios aiškinimo srities pobūdis ir jautrumas

2008 m. vasario 22 d. Nutartis *Kozłowski* (C-66/08, nepaskelbta Rink., EU:C:2008:116)²⁹

Pagrindinė byla buvo susijusi su Lenkijos piliečiu, kuris daug metų, nors ir ne visą laiką ir greičiausiai nelegaliai, gyveno Vokietijoje, kur tuo metu atliko laisvės atėmimo bausmę. Dėl jo

²⁹ [2008 m. liepos 17 d. Sprendimas *Kozłowski* \(C-66/08, EU:C:2008:437\)](#) buvo pristatytas 2008 m. Metiniame pranešime, p. 55.

Lenkijos teismas išdavė Europos arešto orderį, siekdamas, kad jis atliktų laisvės atėmimo bausmę, kuri buvo jam anksčiau skirta. Tokiomis aplinkybėmis *Oberlandesgericht Stuttgart* (Štutgarto aukštesnysis apygardos teismas, Vokietija), turėjęs priimti sprendimą dėl suinteresuotojo asmens perdavimo Lenkijos teisminėms institucijoms, išklėlė klausimą dėl Pagrindų sprendimo 2002/584 4 straipsnio 6 punkte įtvirtintos nuolatinės gyvenamosios vietos arba buvimo sąlygos išaiškinimo. Šioje teisės nuostatoje įtvirtintas Europos arešto orderio neprivalomo nevykdymo pagrindas, kai prašomas perduoti asmuo „yra vykdančiojoje valstybėje arba yra jos pilietis ar gyventojas“, ir toji valstybė imasi vykdyti kitoje šalyje skirtą bausmę.

Oberlandesgericht Stuttgart taip pat prašė nagrinėti prašymą priimti prejudicinį sprendimą taikant PPU, remdamasis tuo, kad suinteresuotasis asmuo Vokietijos teritorijoje turėjo būti greitai paleistas į laisvę, be to, šis asmuo galėjo būti paleistas į laisvę anksčiau laiko.

Nurodęs, kad prašymas taikyti PPU, kuri negalėjo būti taikoma nagrinėtu atveju, turi būti laikomas prašymu taikyti PPA³⁰, Teisingumo Teismo pirmininkas nurodė, kad šioje byloje kyla aiškinimo problemų, susijusių su jautria Europos Sąjungos teisės aktų leidėjo veiklos sritimi ir su pagrindiniais Europos arešto orderio veikimo aspektais, dėl kurių pirmą kartą prašoma Teisingumo Teismo sprendimo. Prašomas išaiškinimas galėjo turėti bendro pobūdžio pasekmių tiek valdžios institucijoms, turinčioms bendradarbiauti pagal Europos arešto orderį, tiek prašomų perduoti asmenų, kurių situacija yra neaiški, teisėms. Taigi Teisingumo Teismo pirmininkas nusprendė, kad skubus atsakymas leistų vykdančiajai teisminei institucijai pačiomis geriausiomis sąlygomis priimti sprendimą dėl jam pateikto prašymo perduoti asmenį, taip jai suteikiant galimybę kuo greičiau įvykdyti įsipareigojimus pagal Pagrindų sprendimą 2002/584 (11 ir 12 punktai). Taigi jis leido nagrinėti bylą taikant PPA.

1.2. Prašymo priimti prejudicinį sprendimą dalyku esantis ypač didelis teisinis netikrumas

2012 m. spalio 4 d. Nutartis *Pringle* (C-370/12, nepaskelbta Rink., EU:C:2012:620)³¹

Ši byla susijusi su Europos stabilumo mechanizmo (ESM) sukūrimu po 2010 m. euro zoną ištikusios finansų krizės. Šios tarptautinės finansų institucijos tikslas – sutelkti finansinius išteklius ir euro zonos valstybėms narėms, kurios yra susidūrusios ar kurioms kilo pavojus susidurti su sunkiomis finansavimosi problemomis, teikti paramą stabilumui. Konkrečiu atveju Airijos parlamento narys pateikė skundą prieš Airijos vyriausybę. Jis teigė, kad Sprendimas 2011/199³² yra negaliojantis, be to, nurodė, kad ratifikuodama, patvirtindama 2012 m. vasario 2 d. sudarytą

30 Žr. šios informacijos suvestinės I dalies „Prejudicinio sprendimo priėmimo skubos tvarka procedūra“ skirsinį „1. Prejudicinio sprendimo priėmimo skubos tvarka procedūros taikymo sritis“.

31 [2012 m. lapkričio 27 d. Sprendimas *Pringle* \(C-370/12, EU:C:2012:756\)](#) buvo pristatytas 2012 m. Metiniame pranešime, p. 50 ir 51.

32 2011 m. kovo 25 d. Europos Vadovų Tarybos sprendimas 2011/199/ES, kuriuo iš dalies keičiamas Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 136 straipsnis, kiek tai susiję su stabilumo mechanizmu, taikytinu valstybėms narėms, kurių valiuta yra euro (OL L 91, 2011, p. 1).

Europos stabilumo mechanizmo steigimo sutartį³³ ar jai pritardama Airija prisiimtų įsipareigojimus, nesuderinamus su Sutartimis, kuriomis grindžiama Europos Sąjunga.

Tokiomis aplinkybėmis *Supreme Court* (Aukščiausiasis Teismas, Airija) kreipėsi į Teisingumo Teismą ir prašė taikyti PPA. Jis nurodė, jog tai, kad Airija ratifikuotų ESM sutartį laiku, turi labai didelę reikšmę kitoms Europos stabilumo mechanizmo valstybėms narėms, ypač toms, kurioms reikia finansinės pagalbos. Nors per tą laiką Airija, kaip ir kitos ESM sutartį pasirašiusios valstybės narės, šią sutartį ratifikavo, Teisingumo Teismo pirmininkas nurodė, kad šioje byloje iškelti prejudiciniai klausimai parodo, kad kyla abejonių dėl tos sutarties galiojimo. Pabrėžęs išimtines finansų krizės aplinkybes, į kurias atsižvelgus sudaryta minėta sutartis, Teisingumo Teismo pirmininkas nusprendė, kad PPA reikėjo taikyti dėl to, kad kuo greičiau būtų išsklaidytos tokios abejonės, kurios daro žalą ESM sutarties tikslui, būtent – finansų stabilumo išlaikymui euro zonoje (6–9 punktai).

**2017 m. vasario 15 d. Nutartis *Mengesteab* (C-670/16, nepaskelbta Rink., EU:C:2017:120)³⁴
ir 2017 m. vasario 15 d. Nutartis *Jafari* (C-646/16, nepaskelbta Rink., EU:C:2017:138)³⁵**

Byloje *Mengesteab* (C-670/16) Eritrėjos pilietis paprašė Vokietijos valdžios institucijų suteikti prieglobstį; tuomet šios institucijos išdavė jam pažymą dėl deklaracijos ir pažymėjo, kad šiuo aspektu pagal Vokietijos teisę³⁶ prieglobsčio prašymo procedūra, per kurią išduodama tokia pažyma, skiriasi nuo oficialaus prieglobsčio prašymo pateikimo. Kai galiausiai praėjus devyniems mėnesiams suinteresuotasis asmuo galėjo pateikti tokį prieglobsčio prašymą, Vokietijos valdžios institucijos kreipėsi į Italijos valdžios institucijas su prašymu perimti jį savo žinion, nes Italijos Respublika buvo valstybė narė, atsakinga už jo prašymo nagrinėjimą pagal Reglamentą „Dublinas III“. Atitinkamai suinteresuotojo asmens prieglobsčio prašymas buvo atmestas ir nurodyta jį perduoti Italijai. Gavęs skundą dėl šio sprendimo perduoti asmenį *Verwaltungsgericht Minden* (Mindeno administracinis teismas, Vokietija) iškėlė klausimą, pirma, dėl prieglobsčio prašytojo galimybės remtis tuo, kad baigėsi terminas prašymui perimti asmenį savo žinion pateikti, ir, antra, dėl tokio termino skaičiavimo. Reglamento „Dublinas III“ 21 straipsnio 1 dalyje nurodyta, kad jeigu nesilaikyta nustatytų terminų, atsakomybė už prašymo nagrinėjimą tenka valstybei narei, kurioje buvo pateiktas prašymas. Vis dėlto *Verwaltungsgericht Minden* pažymėjo, kad toks vėlavimas buvo dažnas atvejis Vokietijoje dėl neįprastai didelio prieglobsčio prašytojų skaičiaus nuo 2015 m.

Byloje *Jafari* (C-646/16) Afganistano piliečių šeimos nariai kirto Serbijos–Kroatijos sieną. Vėliau Kroatijos valdžios institucijos suorganizavo jų vežimą iki Slovėnijos sienos, kad padėtų patekti į kitas valstybes nares, kur jie galėtų pateikti tarptautinės apsaugos prašymą. Ši šeima tai padarė Austrijoje. Vis dėlto, kadangi Reglamente „Dublinas III“ numatyta, jog atsakomybė tenka valstybei narei, kurios išorės siena buvo neteisėtai kiršta, Austrijos valdžios institucijos paprašė Kroatijos valdžios institucijų perimti suinteresuotuosius asmenims savo žinion. Taigi šeimos prašymai

33 2012 m. vasario 2 d. Briuselyje sudaryta Europos stabilumo mechanizmo steigimo sutartis tarp Belgijos Karalystės, Vokietijos Federacinės Respublikos, Estijos Respublikos, Airijos, Graikijos Respublikos, Ispanijos Karalystės, Prancūzijos Respublikos, Italijos Respublikos, Kipro Respublikos, Liuksemburgo Didžiosios Hercogystės, Maltos, Nyderlandų Karalystės, Austrijos Respublikos, Portugalijos Respublikos, Slovėnijos Respublikos, Slovakijos Respublikos ir Suomijos Respublikos. Ši sutartis įsigaliojo 2012 m. rugsėjo 27 d.

34 2017 m. liepos 26 d. Sprendimas *Mengesteab* (C-670/16, EU:C:2017:587) buvo pristatytas 2017 m. Metiniame pranešime, p. 43 ir 44.

35 2017 m. liepos 26 d. Sprendimas *Jafari* (C-646/16, EU:C:2017:586) buvo pristatytas 2017 m. Metiniame pranešime, p. 45 ir 46.

36 *Asylgesetz* (Prieglobsčio įstatymas); 2008 m. rugsėjo 2 d. paskelbta redakcija (*BGBI.* 2008 I, p. 1798).

buvo atmesti ir nurodyta perduoti juos Kroatijai. Gavęs skundą dėl šių sprendimų *Verwaltungsgerichtshof* (Aukščiausiasis administracinis teismas, Austrija) paprašė Teisingumo Teismo išaiškinti, kaip taikyti leidimų gyventi šalyje ar vizų išdavimo ir atvykimo į šalį ar apsigyvenimo joje kriterijus, numatytus Reglamento „Dublinas III“ 12 ir 13 straipsniuose.

Abu prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikę teismai prašė taikyti PPA; šiuos prašymus Teisingumo Teismo pirmininkas patenkino.

Šiose dvejose bylose Teisingumo Teismo pirmininkas pirmiausia priminė, kad paprastai didelis asmenų arba teisiųjų situacijų, kurioms gali turėti įtakos prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusių teismo sprendimas, kurį jis turės priimti pateikęs Teisingumo Teismui prejudicinius klausimus, skaičius savaime negali būti laikomas ypatinga aplinkybe, kuri pateisintų PPA taikymą (2017 m. vasario 15 d. Nutarties *Mengesteab*, nepaskelbta Rink, EU:C:2017:120, 10 punktas ir tos pačios dienos Nutarties *Jafari*, C-646/16, nepaskelbta Rink, EU:C:2017:138, 10 punktas).

Vis dėlto jis pridūrė, kad minėtose bylose ši išvada negali būti laikoma lemiamą, nes bylą, kurioms aktualūs pateikti prejudiciniai klausimai, skaičius yra toks, kad netikrumas dėl jų baigties gali sukliudyti Reglamentu „Dublinas III“ nustatytos sistemos veikimui, taigi, ir susilpninti bendrą pagal SESV 78 straipsnį Europos Sąjungos teisės aktų leidėjo nustatytą Europos prieglobsčio sistemą. Viena vertus, šios bylos susijusios su beprecedente situacija, kai išskirtinai didelis prieglobsčio prašymų skaičius buvo užregistruotas Vokietijoje, Austrijoje ir apskritai Sąjungoje – tokiais pačiomis aplinkybėmis kaip ir šiose bylose. Kita vertus, šiose bylose kilo aiškinimo problemų, kurios buvo tiesiogiai susijusios su minėtomis aplinkybėmis ir su pagrindiniais Reglamente „Dublinas III“ nustatytos sistemos aspektais, dėl kurių buvo pirmą kartą prašoma Teisingumo Teismo sprendimo. Taigi, Teisingumo Teismo atsakymas galėjo turėti bendrų pasekmių nacionalinėms valdžios institucijoms, kurios turi bendradarbiauti siekiant taikyti šį reglamentą (2017 m. vasario 15 d. Nutarties *Mengesteab*, C-670/16, nepaskelbta Rink., EU:C:2017:120, 11–13 punktai ir tos pačios dienos Nutarties *Jafari*, C-646/16, nepaskelbta Rink., EU:C:2017:138, 11–13 punktai).

Teisingumo Teismo pirmininkas nurodė, kad dėl abejonių, susijusių su valstybės narės, kuri atsakinga už pagrindinėse bylose pateiktų prieglobsčio prašymų nagrinėjimą, nustatymu, kompetentingos nacionalinės valdžios institucijos negali imtis administracinių ir biudžetinių priemonių, būtinų tam, kad laikantis iš Sąjungos teisės ir iš atitinkamų valstybių narių tarptautinių įsipareigojimų kylančių reikalavimų užtikrintų tokių prašymų nagrinėjimą ir prieglobsčio prašytojų, kurie tam tikrais atvejais patenka į jų atsakomybės sritį, priėmimą. Esant ypatingai krizei būtina taikyti PPA tam, kad kuo greičiau būtų išsklaidytos tokios abejonės, kurios daro žalą bendros Europos prieglobsčio sistemos veikimui, taip užtikrinant Chartijos 18 straipsnio laikymąsi (2017 m. vasario 15 d. Nutarties *Mengesteab*, C-670/16, nepaskelbta Rink., EU:C:2017:120, 15 ir 16 punktai ir tos pačios dienos Nutarties *Jafari*, C-646/16, nepaskelbta Rink., EU:C:2017:138, 14 ir 15 punktai).

2017 m. vasario 28 d. Nutartis M.A.S. ir M.B. (C-42/17, nepaskelbta Rink., EU:C:2017:168)³⁷

Į *Corte costituzionale* (Konstitucinis Teismas, Italija) kreipėsi du Italijos teismai, kurie kėlė atitikties Konstitucijai klausimą, susijusį su galimu teisėtumo principo pažeidimu, padarytu taikant Sprendime *Taricco ir kt.*³⁸ įtvirtintą taisyklę, jiems nagrinėjant baudžiamąsias bylas. Primintina, kad tame sprendime Teisingumo Teismas konstatavo, kad dviem jo nustatytais atvejais Italijos teisės aktuose įtvirtintos taisyklės dėl senaties, taikomos padarius su pridėtinės vertės mokesčiu (PVM) susijusius pažeidimus, galėjo neigiamai paveikti įsipareigojimus, tekusius valstybėms narėms pagal SESV 325 straipsnio 1 ir 2 dalis. Taigi Teisingumo Teismas nusprendė, kad tokiais atvejais kompetentingas nacionalinis teismas turi užtikrinti SESV 325 straipsnio 1 ir 2 dalių visapusišką veikimą ir prireikus netaikyti atitinkamų nacionalinės teisės nuostatų.

Pagal tame sprendime nustatytą taisyklę nagrinėtu atveju Italijos teismai laikėsi nuomonės, kad jie turėtų neatsižvelgti į *Codice penale* (Italijos baudžiamasis kodeksas) nustatytą senaties terminą ir priimti sprendimą dėl bylos esmės. Vis dėlto *Corte costituzionale* išreiškė abejonių dėl tokio sprendimo suderinamumo su *nullum crimen, nulla poena sine lege* principu, koks jis įtvirtintas Italijos Konstitucijoje ir kaip jis pats jį aiškino; pagal šį principą reikalaujama, kad baudžiamosios teisės nuostatos būtų suformuluotos tiksliai ir negalėtų galioti atgaline data.

Corte costituzionale prašė nagrinėti jo prašymą priimti prejudicinį sprendimą taikant PPA. Jis teigė, kad kilo didelių abejonių dėl Sąjungos teisės aiškinimo, kurios kėlė problemų nagrinėtose baudžiamosiose bylose, ir kad reikėjo skubiai jas išsklaidyti (6 punktas). Šiuo aspektu Teisingumo Teismo pirmininkas nurodė, kad pateikus atsakymą per trumpą laikotarpį galima išsklaidyti abejones, ir, atsižvelgiant į tai, kad jos susijusios su esminiais nacionalinės konstitucinės teisės ir Sąjungos teisės klausimais, pagrįsta taikyti PPA (8 ir 9 punktai).

2018 m. rugsėjo 26 d. Nutartis Zakład Ubezpieczeń Społecznych (C-522/18, nepaskelbta Rink., EU:C:2018:786) ir 2018 m. lapkričio 15 d. Nutartis Komisija / Lenkija (C-619/18, EU:C:2018:910)

Šiose dvejose bylose keltas klausimas dėl naujo Lenkijos įstatymo³⁹ atitikties Sąjungos teisei. Šiuo įstatymu, įsigaliojusiu 2018 m. balandžio 3 d., *Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas, Lenkija) teisėjų pensinis amžius buvo sutrumpintas nuo 70 iki 65 metų ir jame buvo nustatytos sąlygos, kuriomis tokiems teisėjams gali būti leista toliau eiti pareigas. Šiuo klausimu numatyta, kad, viena vertus, įstatymas bus taikomas teisėjo pareigas einantiems asmenims, paskirtiems į *Sąd Najwyższy* iki to įstatymo įsigaliojimo dienos, ir, kita vertus, Lenkijos Respublikos prezidentas turi diskreciją pratęsti teisėjų teisminių įgaliojimų vykdymo terminą, jiems sulaukus 65 metų.

Byloje *Zakład Ubezpieczeń Społecznych* (C-522/18) *Sąd Najwyższy* įprasta teisėjų kolegija prieš priimdama sprendimą pateikė klausimus šio teismo išplėstinei kolegijai. Pradinėje šių klausimų nagrinėjimo stadijoje *Sąd Najwyższy* pažymėjo, kad šis įstatymas galėjo turėti įtakos dviem į išplėstinės kolegijos sudėtį įeinančių teisėjų kadencijai. Vis dėlto *Sąd Najwyższy* išplėstinė kolegija išreiškė abejonių dėl šio įstatymo atitikties Sąjungos teisei, be kita ko, kiek tai susiję su tikėtinu

37 [2017 m. gruodžio 5 d. Sprendimas M.A.S. ir M.B. \(C-42/17, EU:C:2017:936\)](#) buvo pristatytas 2017 m. Metiniame pranešime, p. 31 ir 32.

38 [2015 m. rugsėjo 8 d. sprendimas \(C-105/14, EU:C:2015:555\)](#).

39 2017 m. gruodžio 8 d. *Ustawa o Sądzie Najwyższym* (Aukščiausiojo Teismo įstatymas) (2018 m. Dz. U. 5 pozicija).

teisinės valstybės, teisėjų nepašalinamumo ir diskriminacijos dėl amžiaus draudimo principų pažeidimu. Taip pat jis nusprendė, kad būtina gauti Teisingumo Teismo išaiškinimą, ir pateikė jam prašymą priimti prejudicinį sprendimą. Taip pat jis prašė taikyti PPA. Jis teigė, kad prašomas Sąjungos teisės išaiškinimas yra būtinas, kad jis galėtų teisėtai įgyvendinti savo teisinius įgaliojimus, užtikrindamas teisinio saugumo principo laikymąsi (2018 m. rugsėjo 26 d. Nutarties *Zakład Ubezpieczeń Społecznych*, C-522/18, nepaskelbta Rink., EU:C:2018:786, 12 punktas).

Taip pat byloje *Komisija / Lenkija* (C-619/18) Komisija, remdamasi SESV 258 straipsniu, pareiškė ieškinį Lenkijos Respublikai dėl įsipareigojimų nevykdymo, šiame ieškinyje ji nurodė, kad priimdama minėtą įstatymą Lenkija neįvykdė įsipareigojimų pagal ESS 19 straipsnio 1 dalies antrą pastraipą ir Chartijos 47 straipsnį. Komisija taip pat paprašė, kad ši byla būtų nagrinėjama taikant pagreitintą procedūrą, ir išreiškė abejonių dėl paties *Sąd Najwyższy* pajėgumo toliau priimti sprendimus laikantis pagrindinės kiekvieno subjekto teisės į tai, kad būtų nagrinėtų nepriklausomas teismas (2018 m. lapkričio 15 d. Nutarties *Komisija / Lenkija*, C-619/18, EU:C:2018:910, 20 punktas).

Teisingumo Teismo pirmininkas abu šiuos prašymus patenkino, pabrėžė prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui kilusių abejonių rimtumą ir nurodė, kad tokias abejones išsklaidytų kuo greičiau priimtas sprendimas.

Dėl tokių abejonių rimtumo Teisingumo Teismo pirmininkas pabrėžė, kad jos susijusios su svarbiais Sąjungos teisės klausimais, be kita ko, dėl teismų nepriklausomumo, ir su pasekmėmis, kurių šios teisės išaiškinimas gali turėti Lenkijos Aukščiausiojo Teismo sudėčiai ir veikimui. Šiuo klausimu, pirma, Teisingumo Teismo pirmininkas priminė, kad teismų nepriklausomumo reikalavimas yra pagrindinės teisės į teisingą bylos nagrinėjimą pagrindas, o ši teisė ypač svarbi, nes yra visų teisių, kurias teisės subjektai turi pagal Sąjungos teisę, apsaugos ir valstybių narių bendrų vertybių, nurodytų ESS 2 straipsnyje, įskaitant teisinės valstybės principą, išsaugojimo garantas. Antra, Teisingumo Teismo pirmininkas pabrėžė, kad šiose bylose kilusios abejonės gali turėti poveikį teismų bendradarbiavimo sistemos, kurią įgyvendina SESV 267 straipsnyje numatytas kreipimosi dėl prejudicinio sprendimo priėmimo mechanizmas, esantis Europos Sąjungos teisminės sistemos kertiniu akmeniu, veikimui. Iš tiesų nacionalinių teismų, ypač tų, kurie, kaip *Sąd Najwyższy*, yra paskutinės instancijos teismai, nepriklausomumas turi esminę reikšmę (2018 m. rugsėjo 26 d. Nutarties *Zakład Ubezpieczeń Społecznych*, C-522/18, nepaskelbta Rink., EU:C:2018:786, 15 punktas ir 2018 m. lapkričio 15 d. Nutarties *Komisija / Lenkija*, C-619/18, EU:C:2018:910, 21, 22 ir 25 punktai).

Be to, reikia pažymėti, kad Nutartyje *Komisija / Lenkija*⁴⁰ Teisingumo Teismo pirmininkas taip pat atsakė į Lenkijos Respublikos teiginius, kad pagreitintos procedūros taikymas turės neigiamą poveikį jos teisei į gynybą. Lenkija išsakė kritiką dėl to, kad valstybė atsakovė turi pateikti visus savo argumentus viename dokumente, neleidžiant byloje pateikti dubliko ir tripliko. Ji taip pat teigė, kad Komisija pavėluotai kreipėsi į Teisingumo Teismą ir toks vėlavimas negali būti kompensuotas apribojus valstybės atsakovės procesines teises (17 punktas). Teisingumo Teismo pirmininkas priminė, kad taikant pagreitintą procedūrą ieškinys ir atsiliepiamas į ieškinį gali būti papildyti dubliku ir tripliku, tik jeigu išklauses teisėją pranešėją ir generalinį advokatą Teisingumo Teismo pirmininkas nusprendžia, kad tai būtina. Tačiau jeigu nebūtų leista pateikti dubliko,

40 [2018 m. lapkričio 15 d. nutartis \(C-619/18, EU:C:2018:910\)](#).

neaišku, kaip, nesant jo, taigi, ir argumentų, ir paaiškinimų, papildančių tuos, kurie jau išdėstyti ieškinyje ir į kuriuos atsakovė galėjo nevaržomai atsakyti atsiliepime į ieškinį, atsakovė gali teigti, kad jos teisė į gynybą būtų pažeista neleidus jai pateikti tripliko. Be to, Teisingumo Teismo pirmininkas priminė, kad prieš Teisingumo Teisme iškeliant bylas dėl įsipareigojimų neįvykdymo vyksta ikiteisminė procedūra, per kurią šalys turi galimybę pateikti ir išplėtoti argumentus, kuriuos vėliau galbūt pateiks Teisingumo Teismui (23 ir 24 punktai).

2018 m. spalio 19 d. Nutartis *Wightman ir kt.* (C-621/18, EU:C:2018:851)⁴¹

Ši byla pradėta po to, kai 2017 m. kovo 29 d. *Prime Minister* (Ministras Pirmininkas, Jungtinė Karalystė) pranešė apie Jungtinės Didžiosios Britanijos ir Šiaurės Airijos Karalystės ketinimą išstoti iš Sąjungos pagal ESS 50 straipsnį. Šiomis aplinkybėmis ieškovai pagrindinėje byloje, įskaitant *Parliament of the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland* (Jungtinės Didžiosios Britanijos ir Šiaurės Airijos Karalystės parlamentas) narį, du *Scottish Parliament* (Škotijos parlamentas, Jungtinė Karalystė) narius ir tris Europos Parlamento narius, pateikė ieškinį dėl teisminės peržiūros, kad būtų priimtas sprendimas dėl pripažinimo tam, kad būtų patikslinta, ar, kada ir kaip galima vienašališkai atšaukti minėtą pranešimą.

Court of Session, Inner House, First Division (Scotland) (Škotijos Aukščiausiasis Teismas, kolegija, nagrinėjanti bylas kaip apeliacinė instancija, Pirmasis skyrius, Jungtinė Karalystė), į kurį kreiptasi po to, kai minėtas ieškinys buvo atmestas, patenkino ieškovų pagrindinėje byloje prašymą pateikti prašymą priimti prejudicinį sprendimą. Priešingai pirmosios instancijos teismui, minėtas teismas manė, kad klausimas Teisingumo Teismui, ar įmanoma valstybei narei vienašališkai atšaukti pagal ESS 50 straipsnio 2 dalį pateiktą pranešimą iki šiame straipsnyje numatyto dvejų metų laikotarpio pabaigos ir likti Sąjungoje, nėra nei teorinis, nei keliamas pernelyg anksti. Priešingai, jis manė, kad Teisingumo Teismo atsakymas leis parlamentarams žinoti, kokias pasirinkimo galimybes jie turės balsuodami dėl šių klausimų.

Court of Session, Inner House, First Division (Scotland) prašė taikyti PPA. Jis pabrėžė, kad jo prašymas yra skubus, atsižvelgiant į, pirma, dvejų metų terminą, pradedamą skaičiuoti nuo 2017 m. kovo 29 d., t. y terminą, kuris taikomas šiai išstojimo procedūrai, ir, antra, būtinybę gerokai iki 2019 m. kovo 29 d. surengti diskusijas ir balsavimą šiuo klausimu Jungtinės Karalystės parlamente.

Teisingumo Teismo pirmininkas nusprendė, kad prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pateikė motyvus, iš tiesų pagrindžiančius skubų sprendimo priėmimą. Šiuo aspektu Teisingumo Teismo pirmininkas priminė, kad jeigu byloje kyla rimtų abejonių dėl esminių su nacionaline konstitucine ir Sąjungos teise susijusių klausimų, atsižvelgiant į tokios bylos ypatingas aplinkybes gali būti būtina kuo greičiau priimti sprendimą. Todėl, atsižvelgiant į ypatingą svarbą, kurią ESS 50 straipsnio įgyvendinimas turi Jungtinei Karalystei ir Sąjungos konstitucinei santvarkai, Teisingumo Teismo pirmininko nuomone, konkrečios bylos aplinkybės pateisina sprendimą kuo greičiau išnagrinėti šią bylą (10 ir 11 punktai).

41 [2018 m. gruodžio 10 d. Sprendimas *Wightman ir kt.* \(C-621/18, EU:C:2018:999\)](#), priimtas plenarinės sesijos, buvo pristatytas 2018 m. Metiniame pranešime, p. 13 ir 14.

1.3. Pagrindinių teisių pažeidimo pavojus

2010 m. liepos 15 d. Nutartis *Purrucker* (C-296/10, nepaskelbta Rink., EU:C:2010:446)

Pagrindinėje byloje buvo nagrinėjamas Vokietijos pilietės ir Ispanijos piliečio ginčas dėl jų dvynių vaikų globos teisės. Praėjus mažiau nei metams po jų gimimo, tėvai pradėjo gyventi skyriumi ir sudarė notarinį susitarimą, patvirtinantį motinos norą grįžti į savo kilmės šalį su vaikais. Vis dėlto galiausiai į Vokietiją ji atvyko su vienu iš savo vaikų; kitas vaikas dėl su sveikata susijusių priežasčių turėjo laikinai likti Ispanijoje su savo tėvu. Nuo to laiko situacija šeimoje nepasikeitė.

Tėvai atitinkamai inicijavo kelis procesus. Ispanijoje tėvas pateikė prašymą taikyti laikinąsias apsaugos priemones, ir šis prašymas buvo patenkintas, nors neatmestina galimybė laikyti šį procesą bylos, kurios dalykas – vaikų globos teisės suteikimas, nagrinėjimu iš esmės. Vėliau Vokietijoje buvo reikalaujama vykdyti tokias priemones nustatantį sprendimą – su tuo susijusioje byloje priimtas Sprendimas *Purrucker*⁴². Tuo pačiu metu motina Vokietijoje pradėjo bylą dėl abiejų vaikų globos teisių suteikimo; ši byla buvo paskirta nagrinėti *Amtsgericht Stuttgart* (Štutgarto apylinkės teismas, Vokietija).

Nurodytas teismas pateikė Teisingumo Teismui klausimą, ar pagal Reglamento Nr. 2201/2003 19 straipsnio 2 dalį, kurioje reglamentuojama *lis pendens* situacija tėvų pareigų srityje, teismas, kuriam pateiktas prašymas taikyti laikinąsias apsaugos priemones (nagrinėtu atveju – Ispanijos teismas), turi būti laikomas „pirmuoju teismu“ kitos valstybės narės teismo (nagrinėtu atveju – *Amtsgericht Stuttgart*, kuriame pradėta byla (kurios dalykas yra tas pats) dėl esmės, atžvilgiu.

Amtsgericht Stuttgart taip pat prašė taikyti PPA. Jis nurodė, kad teismų, į kuriuos atskirose valstybėse narėse kreiptasi dėl tos pačios bylos, jurisdikcijos klausimas, dėl kurio kilo ginčas, kol kas, nepaisant proceso trukmės, nepalengvino tikrojo klausimo dėl esmės nagrinėjimo. Jo teigimu, šios sąlygos darė įtaką šalių elgesiui, kuris darė žalingą poveikį vaikų šeimos ryšiams. Iš tiesų vaikai jau trejus metus nebeturėjo jokio asmeninio ryšio vienas su kitu ir su vienu iš tėvų. Be to, *Amtsgericht Stuttgart* nurodė, kad Vokietijos pilietės rūpinimasis vaiku, be kita ko, jo sveikatos priežiūra ir įrašymas į mokslo įstaigą priklausė nuo vaiko teisinės situacijos. Tačiau dėl tokios priežiūros kyla abejonių, nes neaišku, ar Vokietijoje galioja ir ar bus pripažinta dėl globos teisių Ispanijos teismo nustatyta laikinoji apsaugos priemonė. Atsižvelgęs į šias aplinkybes ir į prabėgusį laiko tarpą, kurį lėmė įvairūs procesai, Teisingumo Teismo pirmininkas nusprendė, kad reikia, jog prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui būtų kuo greičiau pateikti atsakymai į užduotus klausimus, taigi, tai pateisina PPA taikymą (7–9 punktai).

2011 m. rugsėjo 9 d. Nutartis *Dereci ir kt.* (C-256/11, nepaskelbta Rink., EU:C:2011:571)⁴³

Šioje byloje penki trečiųjų šalių piliečiai norėjo gyventi Austrijoje kartu su savo šeimos nariais (sutuoktiniu, vaikais ar tėvais), t. y. šioje valstybėje gyvenančiais ir šios valstybės pilietybę turinčiais Sąjungos piliečiais. Tačiau šie Sąjungos piliečiai niekada nesinaudojo savo laisvo judėjimo teise. Be to, priešingai nei kai kurie suinteresuotieji trečiųjų šalių piliečiai, jie nebuvo

42 [2010 m. liepos 15 d. sprendimas \(C-256/09, EU:C:2010:437\)](#). Šis sprendimas buvo pristatytas 2010 m. Metiniame pranešime, p. 54.

43 [2011 m. lapkričio 15 d. Sprendimas *Dereci ir kt.* \(C-256/11, EU:C:2011:734\)](#) buvo pristatytas 2011 m. Metiniame pranešime, p. 21.

ekonomiškai priklausomi nuo minėtų trečiųjų šalių piliečių. Prašymai išduoti leidimus gyventi, kuriuos pateikė penki trečiųjų šalių piliečiai, buvo atmesti, ir dėl keturių iš jų buvo duoti įsakymai išsiųsti juos iš šalies ir taikyti priverstinio išvykimo priemonės.

Verwaltungsgerichtshof (Aukščiausiasis administracinis teismas, Austrija), į kurį konkrečiu atveju buvo kreiptasi, kilo klausimas, ar kriterijai, kuriuos Teisingumo Teismas nurodė Sprendime *Ruiz Zambrano*⁴⁴, taikomi vienam arba keliems iš pareiškėjų pagrindinėse bylose.

Verwaltungsgerichtshof paprašė nagrinėti jo prašymą priimti prejudicinį sprendimą taikant PPA. Šį prašymą jis grindė tuo, kad egzistuoja keli sprendimai dėl išsiuntimo iš teritorijos, priimti dėl daugelio pareiškėjų pagrindinėse bylose; jeigu šie sprendimai būtų įvykdyti, jie turėtų poveikį tiek patiems pareiškėjams, tiek jų šeimos nariams. Šiuo klausimu jis patikslino, kad ne mažiau kaip vieno pareiškėjo atžvilgiu pateikus skundą dėl įsakymo išsiųsti jį iš šalies nebuvo sustabdytas šio įsakymo vykdymas, taigi, išsiuntimo priemonė galėjo būti įgyvendinta bet kuriuo momentu. Apskritai jis pabrėžė, kad dėl grėsmės, jog gali būti išsiųsti iš šalies artimiausiu metu, pareiškėjai negalėjo gyventi įprasto šeimos gyvenimo, nes nebuvo tikri dėl savo situacijos. Be to, *Verwaltungsgerichtshof* nurodė, kad šiuo metu jam pateiktas nagrinėti didelis skaičius panašių bylų ir kad dėl Sprendimo *Ruiz Zambrano*⁴⁵ galima tikėtis šios rūšies bylų padaugėjimo netolimoje ateityje.

Teisingumo Teismo pirmininkas nusprendė patenkinti prašymą taikyti PPA. Šiuo tikslu jis pirmiausia atkreipė dėmesį į tai, kad teisė į šeimos gyvenimo gerbimą yra pagrindinių teisių, kurios saugomos Sąjungos teisės sistemoje, dalis ir kad ji buvo dar kartą patvirtinta Chartijos 7 straipsnyje. Toliau jis nurodė, kad atsakymas į pateiktus klausimus panaikins abejones dėl pareiškėjų pagrindinėje byloje situacijos, taigi, pateikus atsakymą per labai trumpą laiką būtų greičiau išsklaidytos šios abejonės, dėl kurių minėti pareiškėjai negali gyventi įprasto šeimos gyvenimo (16 ir 17 punktai).

2014 m. gegužės 6 d. Nutartis G. (C-181/14, EU:C:2014:740)

Šioje pirma pristatytoje byloje⁴⁶ Teisingumo Teismas atmetė nacionalinio teismo prašymą taikyti PPU. Vis dėlto Teisingumo Teismo pirmininkas savo iniciatyva nusprendė nagrinėti šią bylą taikant PPA. Jis manė, kad reikia taikyti šią procedūrą, nes asmens tolesnis laikymas sulaikyto priklausė tik nuo atsakymo į prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo klausimą. Be kita ko, jis priminė, kad SESV 267 straipsnio ketvirtoje pastraipoje numatyta, kad nacionaliniam teismui nagrinėjant bylą, susijusią su sulaikytu asmeniu, Teisingumo Teismas sprendimą priima kuo greičiau (10 ir 11 punktai).

44 [2011 m. kovo 8 d. sprendimas \(C-34/09, EU:C:2011:124\)](#).

45 [2011 m. kovo 8 d. sprendimas \(C-34/09, EU:C:2011:124, 12, 13 ir 15 punktai\)](#).

46 Žr. šios informacijos suvestinės I dalies „Prejudicinio sprendimo priėmimo skubos tvarka procedūra“ skirsnį „1. Prejudicinio sprendimo priėmimo skubos tvarka procedūros taikymo sritis“.

2014 m. birželio 5 d. Nutartis *Sánchez Morcillo ir Abril García* (C-169/14, EU:C:2014:1388)

Nagrinētu atveju fiziniai asmenys gavo paskolą iš banko, kuri buvo užtikrinta jų pagrindinio būsto hipoteka. Jiems neįvykdžius įsipareigojimo mokėti mėnesines šios paskolos grąžinimo įmokas, buvo pradėta išieškojimo iš hipoteka įkeisto turto procedūra, siekiant iš varžytinių parduoti atitinkamą nekilnojamąjį turtą. Šie asmenys pateikė prieštaravimą dėl tokios išieškojimo procedūros, o kai šis prieštaravimas buvo atmestas – skundą *Audiencia Provincial de Castellón* (Kasteljono provincijos teismas, Ispanija).

Minėtas teismas nurodė, kad nors pagal Ispanijos civilinio proceso teisę⁴⁷ galima apskųsti sprendimą, kuriuo, patenkinus skolininko pareikštą prieštaravimą, nutraukiama išieškojimo iš hipoteka įkeisto turto procedūra, tokia galimybė nenumatyta skolininkui, kurio prieštaravimą pirmosios instancijos teismas atmeta ir nurodo tęsti išieškojimo procedūrą. Tačiau šiam teismui kilo abejonių dėl šių nacionalinės teisės aktų nuostatų suderinamumo su Direktyvoje 93/13⁴⁸ įtvirtintu vartotojų apsaugos tikslu ir su Chartijos 47 straipsnyje numatyta teise į veiksmingą teisinę gynybą. Šiuo aspektu jis pažymėjo, kad teisės pateikti skundą suteikimas skolininkams galėtų turėti dar didesnę reikšmę, jeigu tam tikros pagrindinėje byloje nagrinėjamos paskolos sutarties sąlygos galėtų būti laikomos nesąžiningomis, kaip tai suprantama pagal Direktyvą 93/13.

Šiomis aplinkybėmis *Audiencia Provincial de Castellón* paprašė taikyti PPA ir pabrėžė, kad Teisingumo Teismo atsakymas gali turėti reikšmingų pasekmių bylinėjimuisi Ispanijoje. Iš tiesų, atsižvelgiant į ekonominę krizę, prieš fizinius asmenis buvo pradėta ypač daug išieškojimo iš hipoteka įkeisto jų būsto procedūrų. Be to, kalbant konkrečiai apie ieškovus pagrindinėje byloje, pažymėtina, kad jų pateikti prieštaravimai neturi sustabdomojo poveikio, jų būstai gali būti parduoti iš varžytinių net anksčiau, nei Teisingumo Teismas priims sprendimą (7 ir 8 punktai).

Teisingumo Teismo pirmininkas nurodė, kad iš tiesų iš suformuotos jurisprudencijos matyti, kad didelis asmenų arba teisinių situacijų, galinčių paveikti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo sprendimą, kurį jis priims po kreipimosi į Teisingumo Teismą prejudicine tvarka, skaičius savaime dar nėra išimtinė aplinkybė, galinti pateisinti PPA taikymą. Vis dėlto šioje byloje, be didelio susijusių skolininkų skaičiaus, dėl rizikos, kad savininkas gali prarasti pagrindinį gyvenamąjį būstą, jis ir jo šeima atsiduria ypač pažeidžiamoje padėtyje. Šią aplinkybę apsunkina tai, kad jei išaiškėtų, jog išieškojimo procedūra pagrįsta paskolos sutartimi, kurioje yra nesąžiningų sąlygų, kurias nacionalinis teismas pripažintų niekinėmis, dėl aplinkybės, kad su tuo susijusi išieškojimo procedūra laikytina negaliojančia, nukentėjęs skolininkas gautų tik piniginį žalos atlyginimą, tačiau nebūtų įmanoma atkurti ankstesnės padėties, t. y. jo, kaip savo būsto savininko, statuso. Atsižvelgęs į šias aplinkybes ir į tai, kad kuo greičiau Teisingumo Teismas

47 2013 m. gegužės 14 d. *Ley 1/2013, de medidas para reforzar la protección a los deudores hipotecarios, reestructuración de deuda y alquiler social* (Įstatymas Nr. 1/2013 dėl priemonių, skirtų skolininkų, kurių skoliniai įsipareigojimai užtikrinti hipoteka, apsaugai sustiprinti, skolos restruktūrizavimo ir socialinio būsto nuomos) (BOE, Nr. 116, 2013 m. gegužės 15 d., p. 36373), iš dalies keičiantis 2000 m. sausio 7 d. *Ley de enjuiciamiento civil* (Civilinio proceso kodeksas) (BOE, Nr. 7, 2000 m. sausio 8 d., p. 575), kuris pats iš dalies pakeistas 2013 m. birželio 28 d. *decreto-ley 7/2013 de medidas urgentes de naturaleza tributaria, presupuestarias y de fomento de la investigación, el desarrollo y la innovación* (Dekretas įstatymas Nr. 7/2013 dėl skubių finansinių ir biudžeto priemonių, skatinančių mokslo tyrimus, plėtrą ir inovacijas) (BOE, Nr. 155, 2013 m. birželio 29 d., p. 48767).

48 1993 m. balandžio 5 d. Tarybos direktyva 93/13/EEB dėl nesąžiningų sąlygų sutartyse su vartotojais (OL L 95, 1993, p. 29; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 15 sk., 2 t., p. 288).

atsakys šį klausimą, tuo labiau sumažės rizika atitinkamiems asmenims prarasti savo pagrindinį gyvenamąjį būstą, Teisingumo Teismas patenkino prašymą taikyti PPA (10–13 punktai).

2016 m. vasario 1 d. Nutartis *Davis ir kt. (C-698/15, nepaskelbta Rink., EU:C:2016:70)*⁴⁹

Šioje byloje fiziniai asmenys ginčijo Jungtinės Karalystės teisės aktų⁵⁰, pagal kuriuos *Secretary of State for the Home Department* (vidaus reikalų ministras, Jungtinė Karalystė) buvo suteikti įgaliojimai įpareigoti viešųjų telekomunikacijų operatorius saugoti visus ryšių duomenis ilgiausią dvylikos mėnesių laikotarpį, išskyrus atitinkamų pranešimų turinį, teisėtumą. Šie asmenys manė, kad minėti nacionalinės teisės aktai prieštarauja Chartijos 7 ir 8 straipsniams ir neatitinka reikalavimų, įtvirtintų Sprendime *Digital Rights Ireland ir kt.*⁵¹, kuriame Teisingumo Teismas pripažino, kad Direktyva 2006/24⁵² yra negaliojanti. Kadangi pirmosios instancijos teismas jų ieškinius patenkino, vidaus reikalų ministras pateikė apeliacinį skundą *Court of Appeal (England & Wales), (Civil Division)* (Apeliacinis teismas (Anglija ir Velsas), Civilinių bylų skyrius, Jungtinė Karalystė). Tuomet šis teismas pateikė Teisingumo Teismui kelis klausimus, susijusius su Sprendimo *Digital Rights Ireland ir kt.*⁵³ apimtimi.

Tokiomis aplinkybėmis prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas taip pat prašė taikyti PPA. Šį prašymą jis grindė, pirma, tuo, kad jo prašymą priimti prejudicinį sprendimą pageidautina sujungti su byla *Tele2 Sverige (C-203/15)*, kurią tuo metu nagrinėjo Teisingumo Teismas, arba nagrinėti šias bylas lygiagrečiai. Antra, jis nurodė, kad Jungtinės Karalystės teisės aktai, dėl kurių kilo klausimas, turėjo baigti galioti 2016 m. gruodžio 31 d. ir kad kilo abejonių dėl Sprendimo *Digital Rights Ireland ir kt.*⁵⁴ apimties, kiek tai susiję su visais teisės aktais, kuriuos valstybės narės gali priimti elektroninių ryšių duomenų saugojimo srityje (9 punktas).

Konstatavęs, kad ginčijami teisės aktai gali lemti didelį Chartijos 7 ir 8 straipsniuose įtvirtintų pagrindinių teisių apribojimą, Teisingumo Teismo pirmininkas nusprendė, kad pateikus atsakymą per trumpą laiką iš tiesų galėtų būti išsklaidytos prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusių teismo abejonės dėl tokio galimo apribojimo ir galimo jo pateisinimo. Be to, Teisingumo Teismo pirmininko nuomone, minėtų teisės aktų galiojimo terminas taip pat, atsižvelgiant į bendradarbiavimą, kuriuo grindžiami valstybių narių ir Teisingumo Teismo ryšiai, pateisina skubų atsakymą (10–12 punktai). Dėl šių priežasčių Teisingumo Teismo pirmininkas nusprendė nagrinėti bylą taikant PPA.

1.4. Didelės žalos aplinkai pavojus

49 [2016 m. gruodžio 21 d. Sprendimas *Tele2 Sverige et Watson ir kt. \(C-203/15 et C-698/15, EU:C:2016:970\)*](#) buvo pristatytas 2016 m. Metiniame pranešime, p. 62.

50 *Data Retention and Investigatory Powers Act 2014* (2004 m. Duomenų saugojimo ir tyrimo įgaliojimų įstatymas).

51 [2014 m. balandžio 8 d. sprendimas \(C-293/12 ir C-594/12, EU:C:2014:238\)](#).

52 2006 m. kovo 15 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2006/24/EB dėl duomenų, generuojamų arba tvarkomų teikiant viešai prieinamas elektroninių ryšių paslaugas arba viešuosius ryšių tinklus, saugojimo ir iš dalies keičianti Direktyvą 2002/58/EB (OL L 105, 2006, p. 54)

53 [2014 m. balandžio 8 d. sprendimas \(C-293/12 ir C-594/12, EU:C:2014:238\)](#).

54 [2014 m. balandžio 8 d. sprendimas \(C-293/12 ir C-594/12, EU:C:2014:238\)](#).

2016 m. balandžio 13 d. Nutartis *Pesce ir kt.* (C-78/16 et C-79/16, nepaskelbta Rink., EU:C:2016:251)⁵⁵

Siekdama užkirsti kelią bakterijos *Xylella fastidiosa* plitimui *Servizio Agricoltura della Regione Puglia* (Apulijos regiono žemės ūkio tarnyba, Italija) įpareigojo kelis žemės ūkio paskirties sklypų savininkus iškirsti jiems priklausančiuose žemės plotuose augančius alyvmedžius, kurie laikomi užkrėstais minėta bakterija, ir visus 100 m spinduliu aplink užkrėstus augalus. Reaguodami į tai minėti savininkai apskundė tokius sprendimus dėl pašalinimo, motyvuodami tuo, kad įgyvendinimo sprendimas Nr. 2015/789⁵⁶, kuriuo buvo paremti šie sprendimai, prieštaravo proporcingumo ir atsargumo principams ir jis nebuvo pakankamai motyvuotas.

Tokiomis aplinkybėmis *Tribunale amministrativo regionale per il Lazio* (Lacijaus regiono administracinis teismas, Italija), gavęs minėtus skundus, nusprendė laikinai sustabdyti atitinkamų ginčijamų nacionalinių priemonių vykdymą ir pateikti Teisingumo Teismui klausimų dėl įgyvendinimo sprendimo 2015/789 atitikties Sąjungos teisei.

Šis teismas taip pat paprašė nagrinėti jo prašymą priimti prejudicinį sprendimą taikant PPA. Tokį prašymą jis grindė padarinių, kuriuos lems sprendimai pašalinti augalus, sunkumu; jo teigimu, dėl to žala bus padaryta ne tik pareiškėjams pagrindinėje byloje, bet ir kraštovaizdžio vientisumui, ekonominei veiklai, požeminio vandens kokybei, žemės ūkio maisto produktų grandinei ir visuomenės sveikatai. Be to, tokie sprendimai negali būti laikomi laikiniais, nes jų poveikis augalų ekosistemai bus galutinis ir negrįžtamas (8 punktas).

Teisingumo Teismo pirmininkas patenkino prašymą taikyti PPA. Šiuo klausimu jis konstatavo, kad, pirma, pratęsus sprendimų pašalinti nurodytus augalus vykdymo sustabdymo laikotarpį bakterija *Xylella* gali toliau plisti Sąjungoje, ir, antra, kad tų sprendimų įgyvendinimas galėtų turėti negrįžtamų padarinių ekosistemai ir padaryti nepataisomą žalą pareiškėjams (9 punktas).

2017 m. spalio 11 d. Nutartis *Komisija / Lenkija* (C-441/17, nepaskelbta Rink., EU:C:2017:794)

Komisija Teisingumo Teismo prašė pripažinti, kad Lenkijos Respublika neįvykdė įsipareigojimų pagal Direktyvą 92/43⁵⁷ (vadinamąją „Buveinių direktyvą“) ir Direktyvą 2009/147⁵⁸ (vadinamąją „Paukščių direktyvą“) dėl Belovežo girioje (*Puszcza Białowieska*), vienoje iš natūralių geriausiai Europoje saugomų girių, įtrauktų į Jungtinių Tautų švietimo, mokslo ir kultūros organizacijos (*Unesco*) Pasaulinio paveldo sąrašą, numatytų atlikti miško tvarkymo darbų. Konkrečiau kalbant, remdamasis kenksmingų vabzdžių (žievėgraužių tipografų) plitimu *Minister Środowska* (aplinkos apsaugos ministras, Lenkija) patvirtino miškų tvarkymo plano pakeitimus, pagal kuriuos leista padidinti eksploatuojamos medienos kiekį ir atlikti veiksmus vietovėse, kur iki tol nebuvo galima jokia intervencija. Šiomis aplinkybėmis pradėtas šalinti didelis medžių kiekis.

55 [2016 m. birželio 9 d. Sprendimas *Pesce ir kt.* \(C-78/16 ir C-79/16, EU:C:2016:428\)](#) buvo pristatytas 2016 m. Metiniame pranešime, p. 27.

56 2015 m. gegužės 18 d. Komisijos įgyvendinimo sprendimas (ES) 2015/789 dėl *Xylella fastidiosa* (*Wells et al.*) patekimo į Sąjungą ir išplitimo joje prevencijos priemonių (OL C 125, 2015, p. 36).

57 1992 m. gegužės 21 d. Tarybos direktyva 92/43/EEB dėl natūralių buveinių ir laukinės faunos bei floros apsaugos (OL L 206, 1992, p. 7; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 15 sk., 2 t., p. 102).

58 2009 m. lapkričio 30 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2009/147/EB dėl laukinių paukščių apsaugos (OL L 20, 2010, p. 7).

Šioje byloje, pirma, Teisingumo Teismo pirmininkas jau buvo patenkinęs Komisijos prašymą nagrinėti šią bylą pirmenybės tvarka. Antra, pagal Teisingumo Teismo procedūros reglamento 160 straipsnio 7 dalį Teisingumo Teismo pirmininko pavaduotojas Lenkijos Respubliką įpareigojo nevykdyti miško tvarkymo darbų, dėl kurių kilo ginčas, kol bus priimta nutartis, kuria bus užbaigta Komisijos pradėta laikinųjų apsaugos priemonių taikymo procedūra⁵⁹. Nepaisant to, Teisingumo Teismo pirmininkas savo iniciatyva nusprendė taikyti ir pagreitintą procedūrą. Šiuo klausimu jis konstatavo, kad iš ginčo, kuris kilo tarp Komisijos ir Lenkijos Respublikos, matyti, kad egzistuoja neišvengiamas ir galbūt didelis pavojus aplinkai. Viena vertus, Lenkijos Respublikos teigimu, tokių miško tvarkymo veiksmų nevykdymo laikotarpio pratęsimas gali prisidėti prie kenksmingų vabzdžių plitimo, dėl kurio būtų labai sutrikdyta Belovežo girios ekosistema, taigi, padaryta žala aplinkai, kuri gali kelti tiesioginę grėsmę žmonių gyvybei ir sveikatai. Kita vertus, Komisijos teigimu, tikėtina, kad šių veiksmų vykdymas gali turėti negrįžtamų padarinių natūralioms buveinėms ir gyvūnų rūšims, kurioms skirtos Buveinių ir Paukščių direktyvos, dėl kurių, siekiant jas išsaugoti, buvo nustatyta teritorija „Natura 2000 Puszcza Białowieska“. Tokiomis aplinkybėmis Teisingumo Teismo pirmininkas nusprendė, kad per trumpą laiką pateikus atsakymą dėl to, ar tokie miškų tvarkymo veiksmai yra suderinami su Sąjungos teise, gali būti sumažinta rizika, kurią gali lemti tokių veiksmų nevykdymo laikotarpio pratęsimas arba jų vykdymas (12–14 punktai).

2. Pagreitintos procedūros ieškinio dėl įsipareigojimų neįvykdymo atveju ir laikinųjų apsaugos priemonių, nustatytų pagal tam skirtą procedūrą, ryšys

2017 m. spalio 11 d. Nutartis Komisija / Lenkija (C-441/17, nepaskelbta Rink., EU:C:2017:794)

Kaip nurodyta⁶⁰, Komisija Lenkijos Respublikai pareiškė ieškinį; jame prašė pripažinti, kad ši valstybė neįvykdė įsipareigojimų pagal Buveinių ir Paukščių direktyvas. Toje byloje Komisija, remdamasi SESV 279 straipsniu ir Teisingumo Teismo procedūros reglamento 160 straipsnio 2 dalimi, pateikė prašymą taikyti laikinąsias apsaugos priemones; ji siekė, kad laikinosios apsaugos priemonės būtų taikomos, kol Teisingumo Teismas priims sprendimą dėl esmės.

Remdamasi Teisingumo Teismo procedūros reglamento 160 straipsnio 7 dalimi Komisija taip pat prašė taikyti minėtas laikinąsias apsaugos priemones dar prieš Lenkijos Respublikai pateikiant savo pastabas dėl to, kad kyla rimtos ir nepataisomos žalos pavojus teritorijoje „Natura 2000 Puszcza Białowieska“ esančioms buveinėms ir jos vientisumui. Teisingumo Teismo pirmininko pavaduotojas patenkino šį prašymą ir nurodė Lenkijos Respublikai, išskyrus situaciją, kai kyla grėsmė visuomenės saugumui, nevykdyti ginčijamų miško tvarkymo veiksmų, kol bus priimta nutartis, kuria bus užbaigta laikinųjų apsaugos priemonių taikymo procedūra ([2017 m. liepos 27 d. Nutartis Komisija / Lenkija, C-441/17 R, nepaskelbta Rink., EU:C:2017:622](#)).

Dėl prašymo taikyti laikinąsias apsaugos priemones ir pagreitintos procedūros, kurią Teisingumo Teismo pirmininkas pritaikė savo iniciatyva, ryšio pažymėtina, kad Teisingumo Teismo pirmininkas nurodė, jog nors Teisingumo Teismui pateiktas prašymas taikyti laikinąsias apsaugos

59 Žr. šios informacijos suvestinės II dalies „Pagreitinta procedūra“ skirsnį „2. Pagreitintos procedūros ieškinio dėl įsipareigojimų neįvykdymo atveju ir laikinųjų apsaugos priemonių, nustatytų pagal tam skirtą procedūrą, ryšys“.

60 Žr. šios informacijos suvestinės II dalies „Pagreitinta procedūra“ skirsnį „1.4. Didelės žalos aplinkai pavojus“.

priemonės, vis dėlto tokio prašymo dalykas ir jo įgyvendinimas skiriasi nuo pagreitintos procedūros dalyko ir taikymo. Nagrinėtu atveju, neužbėgant už akių būsimai nutarčiai, užbaigiamajai laikinųjų apsaugos priemonių taikymo procedūrą, matyti, kad pagreitintos procedūros taikymą pateisina nagrinėjamos bylos pobūdis (dėl priežasčių, nurodytų skirsnyje „1.4 Didelės žalos aplinkai pavojus“) (15 ir 16 punktai).

2018 m. lapkričio 15 d. Nutartis Komisija / Lenkija (C-619/18, EU:C:2018:910)

Kaip nurodyta⁶¹, Komisija Lenkijos Respublikai pareiškė ieškinį dėl įsipareigojimų neįvykdymo; jame ji prašė pripažinti, kad priėmusi naują įstatymą dėl *Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas, Lenkija) ši valstybė narė neįvykdė įsipareigojimų pagal ESS 19 straipsnio 1 dalies antrą pastraipą ir Chartijos 47 straipsnį. Šiomis aplinkybėmis Komisija, remdamasi SESV 279 straipsniu ir Teisingumo Teismo procedūros reglamento 160 straipsnio 2 dalimi, pateikė prašymą taikyti laikinąsias apsaugos priemones, kol Teisingumo Teismas priims sprendimą dėl bylos esmės.

Be to, Komisija pagal Teisingumo Teismo procedūros reglamento 160 straipsnio 7 dalį paprašė imtis minėtų laikinųjų apsaugos priemonių Lenkijos Respublikai dar nepateikus savo pastabų, nes kyla tiesioginis rimtos ir nepataisomos žalos pavojus veiksmingos teisminės gynybos taikant Sąjungos teisę principui. Teisingumo Teismo pirmininko pavaduotoja šį prašymą patenkino. Ji nurodė Lenkijos Respublikai nedelsiant, kol bus priimta nutartis dėl laikinųjų apsaugos priemonių taikymo procedūros užbaigimo, pirma, sustabdyti tam tikrų Aukščiausiojo Teismo įstatymo nuostatų taikymą; antra, imtis visų priemonių, būtinų užtikrinti, kad Aukščiausiojo Teismo teisėjai, kuriems šis įstatymas turi įtakos, galėtų toliau eiti pareigas, kurias ėjo, turėtų tą patį statusą, teises ir darbo sąlygas, kurios jiems buvo taikomos nurodyto įstatymo įsigaliojimo dieną; trečia, nesiiimti jokių priemonių, susijusių su Aukščiausiojo Teismo teisėjų skyrimu, taip pat jokių priemonių, susijusių su šio teismo naujo pirmojo pirmininko arba asmens, kuriam būtų pavesta vadovauti šiam teismui vietoj naujojo pirmojo pirmininko, skyrimu; ketvirta, kas mėnesį pranešti Komisijai apie priemones, kurių buvo imtasi siekiant laikytis šios nutarties ([2018 m. spalio 19 d. Nutartis Komisija / Lenkija, C-619/18 R, nepaskelbta Rink., EU:C:2018:852](#)).

Dėl prašymo taikyti laikinąsias apsaugos priemones ir pagreitintos procedūros, kurią Teisingumo Teismo pirmininkas pritaikė savo iniciatyva, ryšio pažymėtina, kad Teisingumo Teismo pirmininkas nurodė, jog nors Teisingumo Teismui pateiktas prašymas taikyti laikinąsias apsaugos priemones, Teisingumo Teismo pirmininko pavaduotoja pritaikė laikinąsias apsaugos priemones, kurių prašė Komisija, galiosiančias iki nutarties, užbaigiamos laikinųjų apsaugos priemonių taikymo procedūrą, paskelbimo. Todėl Teisingumo Teismo pirmininkas nurodė, kad jeigu Teisingumo Teismas savo būsima nutartimi paliktų galioti anksčiau nustatytas laikinąsias apsaugos priemones, Lenkijos Respublika pati būtų labai suinteresuota kuo greitesniu šios bylos užbaigimu, kad nurodytos priemonės būtų atšauktos, o byloje kilę klausimai – galutinai išspręsti. Be to, Teisingumo Teismo pirmininkas pabrėžė, kad bet kuriuo atveju prašymo taikyti laikinąsias apsaugos priemones ir prašymo taikyti pagreitintą procedūrą dalykas ir pateikimo sąlygos nėra tapatūs. Nagrinėtu atveju, neužbėgant už akių nutarčiai, užbaigiamajai laikinųjų apsaugos priemonių taikymo procedūrą, matyti, kad pagreitintos procedūros taikymą pateisina

61 Žr. šios informacijos suvestinės II dalies „Pagreitinta procedūra“ skirsnį „1.2. Prašymo priimti prejudicinį sprendimą dalyku esantis ypač didelis teisinis netikrumas“.

nagrinėjamos bylos pobūdis (dėl priežasčių, nurodytų skirsnyje „1.2 Prašymo priimti prejudicinį sprendimą dalyku esantis ypač didelis teisinis netikrumas) (26–28 punktai).